

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnih prejemih:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserati veljajo: petostopna pečetnica za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30

za Nemčijo:

celo leto	K 28—
pol leta	14—
četrt leta	7-00
na mesec	2-30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Šuklje — postavolomec.

(Opravištni red deželnega zbora in deželni glavar Šuklje.)

Deželnozborski upravnik določa v § 21., da je tistemu poslancu, ki je stavil nujni predlog, takoj dopustiti, da ga vtemelji. Po § 16. opravilnika in § 36. dež. reda določa dež. glavar dnevni red in vrsto predmetov, o katerih je razpravljati (bestimmt die Reihenfolge der zu verhandelnden Gegenstände.)

Določba § 16., po katerem dež. glavar ustanovi dnevni red v dogovoru (»im Einvernehmen«) z dež. zborom, se je po e. sklepu 12. marca 1904 vzela na znanje z dostavkom, da določba v § 16. »v dogovoru z dež. zborom« ne sme prejudicirati dež. glavarju ustavno pristojne pravice, da samostojno določi dnevni red, kadar se ne doseže dogovor.

Nad določbo § 12. o nujnih predlogih se pa vlada ni izpodtikala, kar je popolnoma naravno, ker po tem paragrafu predlagatelj utemeljuje samo nujnost predloga, stvar samo pa le tedaj, ako se večina dež. zbora spreje za nujnost.

Ker dež. glavar mnogo nujnih predlogov ne pusti utemeljevati, je jasno, da je s tem kršil danes še veljavni pravilnik.

§ 41. pa določa, da mora glavar pred glasovanjem, ako to zahteva naj pet članov, za glasovanje dopustiti odnora 10 minut. Glavar je na predlog dr. Kreka, da se preko takih predlogov preide na dnevni red, in po sklepu brutalne večine, prelo mil to določbo pravilnika. Večina pravnozdno tudi čez § 41. opr. šla na dnevni red.

Ko poročevalca o Grmški št. 11 ni bilo v zbornici ter je besedo izbil, je glavar dopustil, da je drug poslanec, Povše, poročal o dotični predlogi, akoravno ga odsek v to ni pooblaštil (§ 27. in 30. opr.)

Dež. glavar je tedaj tudi pri tem postopanju kršil pravilnik.

Opomniti je treba, da je deželni glavar zaupnik krone in da je prisegel ravnati se po postavah torej tuje po pravilniku, pa je kakor pričati navedeni slučaj, prisegel prelo mil.

Deželni zbor kranjski.

Nadaljevanje XIII. seje.

Ljubljana, 12. okt.

Na dnevnem redu je edina točka, ki je ostala od sinočnjega zasedanja, namreč: poročilo ustavnega odseka o načrtu uvedbe k občinskemu redu in občinskemu volilnemu redu. — Odseki so izdelali celo vrsto referatov, od katerih omenjamo zlasti podnoro za šolske zgradbe v znesku 24.000 K, več melioracijskih, osobito vodovodnih zadev. Jako čudno pa se nam zdi, da so priloge o predlogih posl. Matjašiča, samostalnih predlogih namreč, že tu, dočim o predlogih narodno - naprednih poslancev ni niti duha niti sluha, dasi ravno so bili vloženi morebiti že v zadnjem zasedanju, ali pa istočasno s klerikalnimi predlogi. Deželni glavar je pač res personificirani »sumum ius — summa iniuria«.

Otvoritev seje.

Predseduje deželni glavar plem. Šuklje, na vladni klopi deželni predsednik baron Schwarz in zrof Künigl, zapisnikar Scaria.

Začetek seje ob 12.25 popoldne. Deželni glavar otvori prekinjeno sejo.

Generalna razprava.

Poročevalec posl. Jarc (s tribune) izvaja, da je v zadnjem zasedanju sklenjeno, da se dež. zboru naklada, da izdela načrt o izpremembi deželnega in deželnega volilnega reda na podlagi demokratičnosti. Deželni odbor je izdelal tak načrt in ustavni odsek ga je izpremenil le v

nekaterih točkah. Vendar pa stvar ni definitivno rešena, kajti odsek predlaga, da se deželnemu odboru naroča, da izdela nov red, kakor ga zahtevajo današnje kulturne, socialne in gospodarske razmere. Da se stvar ni rešila definitivno, je vzrok, da se je moral upoštevati § 11 državne postave z dne 5. decembra 1862. Vse to, kar predlaga odsek, je le začetek zakonodaje na tem polju, ki bo šla v začetni smeri naprej.

Deželni glavar odredi, da se bo vršila generalna debata samo ena. Ne dopusti več, da bi se stavili že predlogi v generalni debati. Če pa kdo govori natančneje, se dovoli to le izrecno pod pogojem, da se odpo-ve razpravi k dotičnemu paragrafu v specialni debati.

Dr. Tavčar: Usta nam zašite. Dr. Pegan in dr. Krek naj dobita suštarija, da nam zašije usta.

Deželni predsednik baron Schwarz izjavi, da ni pooblaščen v to, da mu torej ni mogoče zavzet stališča v zadevi.

Dr. Tavčar: Dr. Pegan nam je rekel v deželnem odboru, da imajo že predsankcijo! O ti presneta predsankcija!

Dež. glavar: Dr. Tavčar, želite besede?

Dr. Tavčar: O ne, ampak ust se nimam zašiti. Suštarija bo treba!

K besedi so oglašeni sami »contra« - govorniki. Torej predloga nima niti med klerikalci nobenega zagovornika.

Prvi govori k stvari posl. baron Schwegel nemško. Klerikalci stoje okrog njega, kakor lipovi bogovi. Govornik obzalaže, da ni predloga tako stilizovana, da bi se takoj mogla videti razlika med staro in novo postavo. Tu pač ne more biti drugega ozira, kakor na stvar samo. Predlogu imenuje nezadostno preiščeno in preudarjeno. Prva točka, ki jo graja, je način sestave volilnih razredov, kajti ta sestava ne stoji več na podlagi davčnih donosov, temuč na podlagi števil volilcev. Govornik pravi, da se morajo gotovo štiti interesi vseh občanarjev, pred vsem interesi tistih, ki največ donajajo k vzdrževanju občinskega gospodarstva. Take določbe ni v nobenem občinskem redu, da bi mogli odločevati o usodi občinskega gospodarstva občanarji, ki absolutno nič ne donajajo k temu gospodarstvu. Je za demokratičnejši, ali treba je harmoničnega sodelovanja vseh občanarjev. Zato bodita I. in II. razred slika interesnega zastopstva v občini. Ni za odpravo virilistov, ali njih število ne bi smelo iznašati nad 1/4 občinskega zastopstva. Je zato, da častni občani volijo v I. razredu. Izjavlja, da je za to, da se stvar čim prej reši, toda tako, da bo stvar jasna, ne pa še bolj zamotana. Danes naj se sklene postavka, ki naj se v najkrajšem času zopet izpremeni. To ni oportuno, saj ljudje ne bodo razumeli, kakor to, da se postava že v enem letu zopet izpreminja. Nobena vlada ne bo potrdila takega zakona, ki ima celo pristavek, da se bo izpremenil v enem ali dveh letih. Deželni zbor naj ne stavi svoje časti na tehtnico. Predlaga, da naj se načrt vrne deželnemu odboru, da čimprej sestavi načrt, ki bo popolnoma odgovarjal kulturnim, socialnim in gospodarskim razmeram dežele.

Drugi govornik »contra« je posl. dr. Triller.

V začetku svojega govora pravi, da je bilo vse to, kar se je storilo večeraj proti narodno-napredni stranki, nasilno oropanje zakonjenih občanarjev sredstev. Včeraj je bila naša večina še ponižna, danes pa je že ponosna, ošabna, že strelja v najživejše naših meščanskih volilcev. Tendence načrta občinskega volilnega reda nam je bila znana. Vzlic temu smo šli v ustavni odsek, da povzdignemo svoj svarilni glas.

Seveda zastoj. Isto storimo tudi v zadnji uri, da zadostimo v polni meri svoji dolžnosti napram svojim volilcem. Vse se je porabilo proti manjšini, ki pa noče dati prilike večini, da bi tak važen zakon sklepala in camera caritatis, ne pa pred javnostjo. Nasilstvo sledi nasilstvu, zakonski načrti prihajajo drug za drugim v zbornico, vsi z obilježjem silne nervoznosti. Drugje taki zakonski načrti prihajajo v zbornico le potom kompromisa med strankami.

Če bi bili klerikalci pogumni, bi bili predložili načrt na podlagi enakosti in splošnosti, ali tega se niso upali. Zato je njihov demokratizem le talmidemokratizem. Tu bi bila sodelovala tudi narodno - napredna stranka.

Predlaga, da se preko prvih dveh točk odsekovskega predloga preide na dnevni red, tretja točka pa se obravnava.

Z ozirom na to, da se deželni predsednik ni izjavil o zadevi, sumi govornik, da se bo napravila na Dunaju kravja kupčija, katere cena bo sankcija te predloge. In zaradi te radikalne zakonodaje ne bo trpel bosanski kmet, temveč kranjski kmet, in le čestitati je potem dr. Šusteršiču in njegovi stranki na takih uspehih.

Tretji »contra« - govornik je poslanec Gangl. Govornik je bil mnenja, da se demokratizacija občinske uprave da izvesti vsaj za sedaj na ta način tako, da bi se obstoječim trem razredom dodal četrti, čista četrt kurija. To pa se ni zgodilo. Zato, ker ta načrt ne sloni na direktnosti, splošnosti in enakosti, ni sprejemljiv za govornika in njegovo stranko.

Stavil bo pa svoje predloge k posameznim točkam. Nekaj dobrega pa ima ta načrt, ker izključuje viriliste in častne občane. — Govor posl. Gangla priobčimo v celoti.

Dež. glavar vpraša, kdo podpira predlog dr. Trillerja. Dvignili so se vsi narodno - napredni poslanci.

Nato je dal deželni glavar besedo posl. dr. Vilfanu:

Dr. Vilfan je med drugim rekel: Priznavam, da je sedaj veljavni občinski red slab, zato soglašam z namero, da se ta občinski red izpremeni v modernem smislu. Toda, ko sem dobil v roke novelo, s katero bi se naj občinski red izpopolnil, sem bil razočaran, zakaj, ta novela je samo skrupulo, ki ne odstranja glavnih hib in napak. Predvsem nisem zadovoljen s § 77, ki določa, da je potreba za vsak važnejši sklep občinskega odbora privoljenja tričetrt vseh odbornikov. Je zato, da se ne sme odvzeti ženskim davkoplačevalkam volilna pravica. Bil bi zato, da zadostuje za izvolitev župana dve tretjini občinskega zastopstva, da se tako izogne takim razmeram, kakor so na Jesenicah. Pritegniti je pa treba čim največ občanov k sodelovanju v občinskih zadevah, da čim največ občanov dobi aktivno in pasivno volilno pravico.

Nato govori posl. dr. Eger, ki izjavi, da z ozirom na to, da načrt stoji v nasprotju s državnim zakonom, načrt ne more dobiti sankcije.

»Pro« govori posl. dr. Šusteršič in odgovarja posl. baronu Schweglu, a obenem očita obema strankama manjšine, da gresta skupaj. Klerikalci so za demokratiziranje (Dr. Triller: Mi tudi!), dočim je manjšina konservativna. Loči pa manjšino od večine prepada, ki skoro ne dopusti kompromisa. Nato pravi, da dosedaj v prvem razredu večinoma odločujejo posamezni bogataši ali pa uradniki, učitelji ali duhovniki, ki nič ne plačujejo občinskih dolkad, pa častni občani, katerim pa to ni v čast. V Avstriji je vse provizorij, »politično živimo od provizorijev«, tako je tudi ta načrt provizorijčen. Prizna, da je politična tendenca v načrtu, ali to le zato, češ, ker ljudstvo zahteva tako zastopstvo. Na

ugovore narodno - naprednih poslancev, zakaj ne marajo splošne in enake volilne pravice, se izgovarja, zakaj zastopnik narodno - napredne stranke na Dunaju ne predlaga presnovno državnega obnega zakona v tem smislu. (Narodno - napredni poslanci: Zakaj pa vi ne predlagate, saj imate moč!) Izjavi, da bodo klerikalci glasovali proti vsakemu predlogu, ki bo pomenil zavlačevanje. (Klerikalci ploskajo. Dr. Triller: Ljudstvo odobrava!)

Odgovarja mu posl. bar. Schwegel in odločno zavrne očitjanje, da ne ve, kaj je interesno zastopstvo.

Posl. dr. Vilfan stvarno popravlja, da v zadevi volitve župana načrt popolnoma odgovarja dejanskim razmeram.

Poročevalec zavrača bar. Schwegla, češ, da načrt ni prenaprjen, dr. Trillerja pa, zakaj Ljubljana ne uvede splošne in enake volilne pravice. (Dr. Triller: Stiri leta že leži radikalnejši načrt pri deželnem odboru, zakaj pa, vi ne rešite!) Za čisto IV. kurijo ni, češ, ker je to kurija mimoidočih delavcev in vžikarjev. Slovenska manjšina naj nikar postave ne obsodi pavšalno, ustavoverci pa naj ne bodo cikle napredku.

Pri glasovanju pade predlog barona Schwegla (glasujejo zanj samo Nemci), predlog posl. dr. Trillerja ravnokot (glasujejo zanj slovenski napredni poslanci in veleposelniki), sprejme se pa prehod na specialno debato.

Nato prekine glavar sejo ob 2:55 in odredi nadaljevanje seje ob 4. popoldne.

Nadaljevanje seje.

Deželni glavar otvori ob 4:10 zopet sejo in določi štiri podrobnere zaprave.

Otvorja podrobno razpravo o členu III. in stvareh, ki se tičejo reforme občinskega volilnega reda.

Poročevalec omenja predloge deželnega odbora in predloge ustavnega odseka.

Prvi govori »contra« posl. dr. Triller. Pravi, da se mu je očitalo, da je v generalni debati očital predlogi prenaprjenost. Poudarja, da njegova izjavljanja niso bila toliko naperjena proti obč. volilnemu redu, kakor občinskemu redu. Volilni red ima svoje dobre stvari, zato se tudi govornikova stranka udeleži rado-voljno specialne debate.

K § 1. predlaga, da se črta določba, da je treba dovršenih 24. let za izvrševanje volilne pravice. To pa zato, da niso izključeni mladoletni davkoplačevalci, seveda po svojih zakonitih zastopnikih. Očitalo se bo morda, da more to dovesti do anomalij, da bo morda kurator morda drugače volil zase, kot za varovanja, a z ozirom na to, da politično strankarstvo v občinskih zadevah ne bi smelo odločevati, je vendar to priporočati.

K § 4. predlaga, da bi ženske smele prostovoljno izvrševati svojo volilno pravico ali osebno ali pa po svojem soprogu ali pooblaščenca.

K § 34 pozdravlja določbo, ki omogoča izvolitev župana. Določba pravi, da zadostuje za izvolitev župana, ako prvič ni bila seja sklepčana, da se v drugi seji lahko izvrši izvolitev ob poljubnem številu navzočih odbornikov. Z ozirom nato pa predlaga, da naj se zlažja manjšini, ki hoče z odstranitvijo demonstrirati proti izvolitvi, njeno stališče s tem, da se črta drugi odstavek § 34., ki določa za odbornike, ki se ne udeležijo volitve župana, globo do 100 K.

Drugi govornik, ki govori »pro«, je posl. Jaklič, ki stavi kratek izpreminjevalni predlog.

Nato govori »contra« posl. bar. Schwegel, »pro« pa posl. Piher kot »poslanec delavstva«, češ, da je treba brezpravnemu delavstvu dati tudi zastopstvo pri občinskem gospodarstvu.

»Contra« govori nato posl. Višnikar. Oglasil se je, ker je tudi danes iznova čul očitjanje, da uradniki ne plačajo nikakega davka. Ob tej draginji pač vsak plačuje davek, kvečjemu le tisti ne, ki berači od hiše do hiše. Zemljiški davek je večkrat tako nizek, število takih volilnih upravičencev pa zelo veliko, a v resnici pa se največ prispeva k občinskemu gospodarstvu z indirektnimi davki. Je za pravično interesno zastopstvo, katero naj bi se popolnoma ne odpravilo. Virilisti naj bi ostali, ali njihov davek naj bi se ne upošteval pri ugotovitvi razredov. Uradniki naj bi vsi ne volili v prvem razredu, temveč samo akademično izobraženi, predstojniki uradov, šole, cerkve in drugi pa v drugem razredu. V prvem razredu volijo seveda najvišji obdaščenci. Predlaga tozadevni predlog.

Posl. dr. Pegan ugovarja dr. Trillerju, da bi se črtal zgoraj omenjeni stavek iz § 1, o 24letni starosti češ, da pooblaščenec ne more, ker je stvar tudi politična, zastopati svoje-ga varovanja. Podpira dr. Trillerjev predlog v zadevi § 34.

Posl. Gangl je svoje preminjevalno stališče že označil v generalni razpravi. Predlaga k § 2, da se črta stavke, ki tiče onih, ki dobivajo javno podporo in nimajo zato volilne pravice, in sicer: ali so jo (podporo) uživali zadnje leto neposredno pred volitvami.

Predlaga za ženske enako pravico, kakor za moške, da smejo osebno voliti. Nadalje predlaga, da se ure-dijo štirje volilni razredi, četrti bodi na podlagi splošne in enake volilne pravice.

K § 27. naj se dostavi, da po zaključitvi volitve smejo voliti še volilci, ki so tedaj na volišču.

Posl. dr. Krek se sicer strinja s poslancom dr. Trillerjem zaradi mladoletnikov, ali s praktičnega stališča ga ne odobrava, ker bi se tako ujavala neka kolektivna pravica in posestva bi se začela razdeljevati v svrhu falsificiranja volilcev. Izjavi se proti osebni ženski volilni pravici, češ, ker bi take ženske imele potem prednost pred drugimi.

Poročevalec se izjavi proti vsem dr. Trillerjevim predlogom. Strinja se s posl. Ganglom v zadevi volitev, ki so še na volišču in predlaga, da se sprejme enaka določba, kakor jo ima zakon v državno-zborskih volitvah z dostavkom, da smejo stranke imeti na volišču svoje zaupnike, kakor pri državnozborskih volitvah.

Nato preide zbornica k glasovanju.

Dr. Triller in dr. Ganglov predlog k § 1 in 2 se odklonita.

Predlog na osebno žensko pravico se ne sprejme (§ 4).

§ 5 do 9 se sprejmejo po odsekovem predlogu; tako tudi §§ 10 do 12.

Za predlog, da ostanejo častni občani v I. razredu, glasujejo samo Nemci.

Za predlog poslanca Gangla, da se napravijo v vsaki občini štirje volilni razredi, glasujejo slovenski naprednjaki in Nemci. Predlog ni sprejet.

Predlog poslanca Višnikarja v zadevi uvedbe I. volilnega razreda se ne sprejme.

Predlog poslanca Jakliča, ki ga je podpiral posl. Gangl, da imajo v občini stalno nameščene učiteljice ljudskih in meščanskih šol volilno pravico v občini, kjer so nameščene, se sprejme.

Resolucija posl. Gangla, da naj se uvrste v IV. razred osebe, ki doslej niso imele volilne pravice, pade. Glasovali sta zanj narodno-napredna in veleposestniška stranka.

K § 21 se je sprejel predlog dr. Trillerjev.

Predlog posl. Gangla, ki ga je priporočal poročevalec, je bil sprejet.

Predlog dr. Trillerjev, da se odbornikom, ki se ne udeležijo županske volitve, ne nalaga globo, pade.

Sprejmejo se vsi ostali paragrafi po odsekovem predlogu.

Občinski red.

Specialno-debato otvori poročevalc.

Deželni glavar združi debato o členu I. in II.

Prvi »contra«-govornik dr. Triller povdarja, da je nasprotna stranka v to izpremembo izlila ves svoj strankarski trup in proti kateri se je govornik uprl z vsemi svojimi močmi v generalni debati.

K § 2. in 3. povdarja, da nikakor ne gre, da bi se izpreminjala ta paragrafa. § 2. določa namreč, da sme deželni zbor po več občin združiti v eno, ako ne ugovarja politično deželno oblastvo, zato § 3 pa razdrnjuje. Naj se za tak sklep določi kvalificirana večina, ker sicer bodo politične stranke vedno izrabljale to. Ravno tako je s § 4. v zadevi izpremembe občinskih meja potom komasacije, za kar naj se tudi odloči kvalificirana večina.

K § 88. se je oglašil poslanec dr. Tavčar, da dejansko dokaže, da nima zamašenih ust, kakor piše o njem oficijozno glasilo ne deželnega glavarja, ne deželnega zbora, pač pa dr. Lampeta in dr. Ignacija Žitnika. — O stvari pravi, da je odsek določbo okvirnega zakona, po katerem se lahko združijo občine, ki ne zmorejo stroškov za izročeno področje, v eno, dokler je potreba upotrebiti tudi za samosvoje področje občin. Ako se na ta način odzame občini samosvoje gospodarstvo, je to kršenje avtonomije, ki se ne more pripustiti. Okvirni zakon določa to ravno za izročene posle, ne pa za samosvoje. Deželni zakonodajec nima pravice bolj obremeniti občin, kakor določa državni obrtni zakon. V nasprotju pa je ta paragraf tudi zato z državnim zakonom, ker se za tako uvedbo zahteva deželni zakon, ne pa samo sklep deželnega zbora.

Nato utemeljuje svoje izpremembevalne predloge poslanec baron Schwegel.

Glasovanje.

Predlog dr. Egerjev, da se § 2. 3 in 4 ne izpremeni, pade. Glasujejo zanj le Nemci.

Dr. Trillerjev predlog na kvalificirano večino se ne sprejme. Glasovali so zanj narodni naprednjaki in Nemci.

Za predlog poslanca barona Schwegela glasujejo samo Nemci. Predloga se torej sprejme v celoti v odsekovski obliki.

O členu IV. in V. je hotel glavar odrediti naravnost glasovanje, a po zahtevi dr. Sustersiča otvori specialno debato. Ker se pa nihče ne oglašuje, se sprejmeta.

Sprejmeta se tudi naslov in uvod.

Poslanec Bartol je predlagal resolucijo, ki zahteva od osrednje vlade odškodnino občinam za opravljanje poslov v izročnem delokrogu. Sprejme se soglasno.

Ravnato se sprejme resolucija ustavnega odseka, ki naroča deželnemu odboru, da izposluje Najvišje potrjenje načrta o občinskem redu in obč. volilnem redu. Resolucija ustavnega odseka:

Deželnemu odboru se naroča, da čimprej vsaj pa v tej legislativni dobi, predloži deželnemu zboru načrt občinskega reda in občinskega volilnega reda, kakor ga zahtevajo današnje kulturne, socialne in gospodarske razmere — se ne sprejme, ker je poročevalce odstopil od nje.

Nato se glasuje o zakonu v celoti. Dr. Triller predlaga konstantiranje razmerja glasov.

Deželni glavar konstatira po izvršenem glasovanju, da je glasovalo za novi zakon 26 poslancev, proti pa 20. Za so glasovali klerikali.

Dr. Tavčar: Šest glasov iz naša naša večina.

Interpelacije. — Peticije. — Odseki.

Poslanec Lavrenčič je vložil interpelacijo v zadevi uravnave Kamniške Bistrice, poslanec Dular pa v zadevi mostu čez Krko pri Valtji vasi.

Na interpelacijo posl. Lenarčiča odgovarja dr. Lampe, da proračun znaša 1.200.000 K, država da 50%, dežela 30%, interesentje pa 20%. Ker pa se znižata tudi ta prispevek na 9%, je stvar res majhna, ali interesenti se nočejo zediniti. Treba bo deželnega zakona in prisiliti interese, da plačajo malenkostni prispevek, ko drugi faktorji plačajo tako ogromne svote.

Došlo je več peticij, ki se izročijo večinoma finančnemu ali upravnemu odseku.

Odsek za deželna podjetja ima sejo v sredo ob 11. dopoldne.

Deželni glavar zaključi nato sejo ob 6:30 in odredi prihodnjo sejo na jutri, v sredo ob 11. dop.

Mestna hranilnica ljubljanska.

Ob njem dvajsetletni.

X.

Organizacija.

Vsakovrstne razmere so prisilile hranilnice, da so se organizovale. Storile so to že češke, poljske in nemške hranilnice, in na vrsti so zdaj tudi slovenske hranilnice, da upoštevajo nove razmere v svojo korist. S časom vse napreduje in se razvija in pridobiva nove oblike.

Hranilnice so del narodne organizacije. To stališče zavzemajo vsi narodi v Avstriji in se po tem načelu ravnaajo. Ne bavijo se s politiko kot tako, ali delujejo na polju narodnega gospodarstva, kjer je temelj narodni blaginji in svobodi. Nikjer ne vidimo tega tako jasno, kakor na Češkem, kjer sta dva strogo ločena hranilnična tabora. V enem taboru so Čehi s svojimi hranilnicami, v drugem pa Nemci s svojimi nemškimi hranilnicami. V nobeni kronovini ni narodni boj tako ljut in gospodarski boj tako razvit, kakor na Češkem. Koncem l. 1907. bilo je tam 225 hranilnic, od teh 104 hranilnice Češke, a 121 hranilnic nemških. Ljut gospodarski boj se tu bje med obema narodoma. Nemci strogo pazijo, da niti vinar ne pade Čehom v prid. Do službe v hranilnici ima pravico le prosilec, ki je pristen Nemec. Čisto naravno je, da je tudi vse delovanje nemških hranilnic posvečeno edino nemškemu težnjam. Njih uradniki stojijo v prvih vrstah. Iz tega se lahko Slovani mnogo učijo.

Nemške hranilnice so dobro organizovane. Sicer jih je v to prisilila konkurencija in državna breme, ali združile so se in zdaj vidijo, da jim je v korist. Prve so se združile le nižavstvske hranilnice leta 1899., potem pa so jih posnemale ostale kronovine, tako da imajo Nemci danes 9 deželnih hranilničnih zvez. Vse te zveze so se zopet združile leta 1905. v »Državno zvezo nemških hranilnic« (Reichsverband deutscher Sparkassen) s sedežem na Dunaju. V proevit svoj in v podporo nemških zadrug, osobito v Čehih, osnovevale vse te nemške hranilnice »Osrednjo banko nemških hranilnic« (Zentralbank deutscher Sparkassen), ki je začela poslovati dne 1. julija 1901. in ima svoj sedež v Pragi, kar zopet svedoči, da je banki naloga ščititi severne Nemce.

Državna zveza nemških hranilnic ima dva svoja revizorja, ki nadzorujeta poslovanje hranilnic in ki skrbita, da se pri vseh hranilnicah uvede enotno postopanje. Sedanji deželni komisarji, ki jih imenuje država, niso revizorji, ne nadzorujejo hranilničnega poslovanja, ampak gledajo le na to, da hranilnice po svojih pravih postopajo. Sicer se ta zveza sploh poteguje za hranilnične stvari. Njena zasluga je, da se je v pravosodnem odseku sprejel zakonski načrt, da se naloge sirotinskih denarjev zvišajo na 3000 K. Vemo, da je tudi ta meja krivična, ker ni vzroka, da bi se visokost sirotinskih ulog tako omejevala pri hranilnicah, ki imajo po zakonu zajamčeno sirotinsko varnost.

Izmed Slovanov so Čehi najbolj organizovani in s svojo organizacijo segajo na naš slovenski jug, kjer jih žal ne ponomamo. Češke hranilnice so se združile leta 1900., osnovavši si »Svaz českých spořitelén v Čechách, Na Moravě a ve Slezsku«, ki ima svoje strokovno glasilo: »Spořitelni obzor«. Češke hranilnice osnovevale so si leta 1903. svojo osrednjo banko z imenom »Ústřední banka českých spořitelén«, s sedežem v Pragi, ki ima 4 podružnice, in sicer na Dunaju, v Brnu, Lvovu in Trstu. Ta osrednja banka s podružnicami ne pospešuje samo koristi českých hranilnic, to je, da ima revizorje in da skrbi za enotno poslovanje pri hranilnicah, nego tudi zadrug českých in slovenských.

Ogromne svote denarja se stekajo v te banke. Uloge Osrednje banke českých hranilnic znašajo 82 milijonov kron, delniška glavnica se je l. 1907. zvišala na 10 milijonov kron. Osrednja banka nemških hranilnic je imela 1907. le 67 milijonov kron, a delniška glavnica 10 milijonov kron. Priznati nam je, da so Čehi neumorni organizatorji. Vedno snujejo nove hranilnice in dosežajo velikanske uspehe. Delujejo pa tudi literarno na strokovnem polju. Dr. V. Klier je spisal zanimivo delo o českem hranilništvu, a Ferd. Zachar izdaja štalistiko českých hranilnic.

Poljske hranilnice so se združile l. 1900. in so osnovali »Związek galityjskich kas oszczędności«.

Če tudi tvorijo Slovani ogromno večino v državi, vendar imajo Nemci večjo, obsežnejšo hranilnično organizacijo. Ugnezdili so se močno na čisto slovenskem ozemlju in zato jih Slovani ne morejo dohiteti, še manj pa prekositi. Doseči bi to Slovani le mogli, ako bi se držali načela »Svoji k svojim«, kakor to Nemci store, ka-

teri nimajo svojega narodnega premoženja naloženega v slovenskih hranilnicah. Na Slovenskem je mnogo mest in trgov, kjer imajo Nemci, n. pr. celo v Ljutomeru, občinsko upravo v rokah in s tem tudi občinsko hranilnico. Kadar si pridobijo Slovenci tudi ta mesta, pomotilo se bode število njihovih hranilnic.

Poslovni jezik v hranilnici je znak narodnosti. Po zadnjem izkazu l. 1908. uradovale je izmed 656 (brez 11 podružnic) hranilnic, in sicer 424 v nemškem, 159 v češkem, 48 v poljskem, 13 (danes) v slovenskem, 8 v italijanskem, 3 v srbskohrvatskem in 1 v ruskem jeziku. Potemtakem iznaša poslovni jezik v nemških hranilnicah 65%, a v slovenskih hranilnicah le 34%.

Kar se tiče nas Slovencev, ne smemo reči, da smo roke križem držali. Storiili smo mnogo na polju hranilništva, ali še več dela nas čaka. Storiili smo prvi korak, a dalje ne. Organizovani sta močno obe sosednji deželi, Koroško in Štajersko. Štajerski Nemci imajo svoj »Verband steirischen Sparkassen« od l. 1905. s 36 hranilnicami, koroški Nemci pa »Verband der kärntnerischen Sparkassen« od l. 1905. z 11 hranilnicami, a obe deželni zvezi spadata v »Državno zvezo nemških hranilnic« na Dunaju.

Kako pa je pri nas Slovincih? Imamo lepo število hranilnic, že 15. Dalmacija lepo napreduje, ima jih že 5. Za Dalmacijo ima Avgust Endlicher zasluge. Kaj pa Primorje? Snujmo, snujmo in delujmo! Povsod je še naše polje neobdelano. Imamo že 20 hranilnic, ali vsaka živi ali živi v zase. Hranilnice bi si morale podati roke, stare bi se morale med seboj spoznati, a mlajšim se slabim posestrimam v Dalmaciji, ki potrebujejo podpore, treba priskočiti na pomoč. Osnujemo takoj zvezo jugoslovanskih hranilnic. Hranilnično poslovanje se množi, tu je treba enotnega postopanja. Tudi hranilnice je treba strokovno nadzorovati, in tu nam je treba strokovnih revizorjev. Pridejo časi, dobri, slabi, in tu je treba stika. Danes se mora vsakdo učiti, ako hoče napredovati. Ako ne moremo ustanoviti svojega strokovnega glasila, pa se pridružimo Čehom in podajmo roke Hrvatom. Organizujemo se torej! Naš položaj je resen.

Avstrijske hranilnice po višini ulog.

Naštevamo 25 avstrijskih hranilnic. Hranilnice, zaznamovane z zvezdico *, so slovenske.

1. Dunaj, Prva avstrij.	516.097.987
2. Praga, Böhmische	214.900.820
3. Praga, Mestna *	167.566.111
4. Graec, Štajerska	123.513.415
5. Inomost	91.609.517
6. Lvov, Gališka *	84.431.241
7. Linec, Občna	81.451.321
8. Graec, Občinska	76.649.196
9. Solnograd	64.305.772
10. Bolzan	54.459.712
11. Dunaj, Rudolfsheim	53.902.444
12. Liberec	53.257.471
13. Brno, I. moravska	49.246.837
14. Ljubljana, Kranjska hranilnica	47.271.263
15. Trident	44.482.281
16. Celovec, Koroška	43.137.710
17. Steyr	42.585.338
18. Dunaj, Hernals	38.721.792
19. Krakov, Mestna *	38.045.345
20. St. Pölten	36.982.337
21. Mestna hranilnica ljubljanska *	36.571.763
22. Plzen *	33.513.365
23. Dunaj, Nova Dun.	33.427.528
24. Oberhollabrunn	30.681.812
25. Karlovi Vari	28.509.444

Beseda rojakom.

Uzvišena je naloga, katero imajo in izvršujejo hranilnice. Navajajo ljudstvo do varčnosti in je s tem odgajajo v kreposti, ki je za zadovoljno in srečno družinsko življenje neobhodno potrebna. Blagostanje družine je temelj blagostanju vsega naroda.

Iz vinarjev sicer nastajajo male svotice. Ako pa se te varujejo in obrestni donasajo, rase kapital. Kamen do kamena palača, zrno do zrno pogača, to so zlata vredne besede, katere baš manj premožnim ljudem na srce polagamo. Po vinarjih se v letih nabere kapital, ki je družini v slabih časih podpora. Po tem načelu si lahko vsak človek napravi mal kapital, le trdne volje in energije je treba. Ker pa ravno ta za življenje prepotrebna svojstva predpostavljajo in zahteva varčnost, zato so hranilnice za narodno vzgojo koristne naprave.

Vsakom človeku, ki ima vsaj nekoliko stalne dohodke, preostaja nekoliko, kar bi lahko prinesel v hranilnico. Varčen bodi oče, ki ima sinove. Za mal obrt je treba malo kapitala. Kadar dorase sin in hoče pričeti obrt, tu ima prvi kapital na razpolago, tu ima podlago življenja. Drugi, ki si s krvavimi žulji služijo kruh in polagajo prihranke na stran, imajo za starost tolažbo in svetjeto, da jim ni treba drugod trkati na vrata.

Kjer je varčnost v hiši, tam je tudi red in delavnost, ker le delavni ljudje skrbijo, da si kaj prihranijo in

blagostanje v družinskem krogu utemeljijo. Brez družinskega reda in delavnosti sploh ni pogojev za življenje. Bodimo torej delavni in imejmo v tem oziru trdno voljo. Le s delom si moremo pridobiti več, kakor potrebujemo za življenje, in to, kar je več, polagajmo v poseben sklad. Delo in varčnost sta malone nerazdružna pojma, in mi lahko pravimo, kdor je delaven, ta je tudi varčen, ali pa, kdor je varčen, ta je tudi delaven. Hranilnice ga vspehujejo do varčnosti s tem, da mu množijo kapital, netiyo v njem plemeniti nagon, da si pomnoži domači sklad. Narod, ki je delaven in varčen, je tudi močan. Tega, kar si je priboril sam, ne more mu nihče odvzeti.

Vsi želimo, da zavlada blagostanje v našem narodu; vsi želimo, da bi nam narod bil telesno, duševno in gmočno močan. Ako pa to želimo, potem mu kažimo pot, ki ga vodi do gospodarske moči. Ucepljajmo že mladini v srca čut varčnosti, učimo jo reda, delavnosti in energije, odgajajmo jo v vrlinah, ki najširše sloje vodijo do blagostanja in sreče.

A. T.

Dva poraza na Goriškem.

(Iz Gorice.)

Prvi poraz smo doživeli pri volitvah iz splošne kurije, drugi je sledil v nedeljo pri volitvah v kmečkih občinah. Pri sedanjih dezolantnih političnih razmerah na Goriškem ni nič čudnega. Takrat, ko so iskali navni »agrarci« kompromis pri Gregorčiču, je bila že zapečena usoda volitev. Razsodni napredni ljudje so se spogledovali in vsklikali, kako je vendar mogoče sploh priti na misel, da se išče kompromise pri Gregorčiču po tem, kar je ta človek vse zagrešil na političnem polju. Ko so se ta pogajanja razbila, je pa pričelo v agrarni stranki razdor. Brez vsakega poudarka, kar na celem je napadel »Kmečki glas«, oficijalno glasilo agrarne stranke, na najnesramnejši način napredno stranko, vrhu tega je neki drugi politični otročaj z doktorskim naslovom na klerikalno perfiden način obrekel gosp. Gabrčka v »Kmečkem glasu«. Kakor da bi bila ta dva človeka plačana od klerikalne stranke, da delata razdor v neklerikalnih vrstah! Ljudje so se prijemali za glavo in tisti, ki še mislijo pametno v agrarni stranki, so pihali opravičenega srda na oba razdirača. Napredna stranka je navzlic vsemu temu delala, tolažila ter blažila razdor, ali pomagalo je le tu in tam, drugi so bili razdraženi, ni bilo mogoče zasnovati volilnega delovanja po točnem načrtu, tako da smo že takrat vedeli, pri čem smo. Vrh vsega najneugodnejši čas, pritisk iz cerkve in farovža ter klerikalni tišočaki — to je kazalo že naprej poraz, ki tudi res ni izostal.

Za kmečke občine je nastopila agrarna stranka kar svojo pot, katero je naperila prav očitno proti napredni stranki. Namesto da bi se bilo prišlo do kakega sporazuma glede učiteljske kandidature in kandidature kmetskega zaupnika iz ajdovskega okraja, smo imeli obe kandidaturi vsled trme agrarcev Mermoljeve baze. Pa tudi učiteljstvo tu ni postopalo popolnoma korektno. Dolžnost mu je bila, naznaniti svojo kandidaturo tudi napredni stranki, na kar bi se bila dobila zblizevalna pot, da bi bili mogli nastopiti v goriški okoličnici z enotno kandidatno listo.

Agrarci pa so mečkali šele zadnje dni, potem pa buknili na dan zadnji trenotek, misleč, da jim mandati kar pečen prilete v želodec. Učitelji so šli v boj za svojega oficijalnega kandidata Križmana ter mu priborili še precej glasov. Volilci, ki niso ločevali prav Medvečekove kandidature, ki je kandidiral le kot zaupnik ajdovskih naprednih kmetov, ni one dornberskega nadučitelja Križmana, ki je bil učiteljski kandidat, so volili, kakor se jim je zdelo, eni tega, eni onega, češ, saj je vse eno. V goriški okoličnici je bilo treba polno dela in zopet dela, ne pa samo pisariti, da Obljube moli vsak dan roženkance ter ga spravljati celo do izjav, da protestuje proti kandidaturi v napredni listi. Pojavilo se je razdorno delo v »Kmečkem glasu« zopet tako, kakor pred splošno kurijo. Ker so nekateri agrarni prvaki govorili, da vse drugače, kakor bi bili morali, ter so le jezik brusili, delali v pravem pomenu besede pa nič, je vse to počenje rodilo nevoljo, kateri je sledil neugoden rezultat. Zopet, kakor da bi bili znani agrarni klepetarji najeti od klerikalcev! V goriški okoličnici bi se bilo dalo zmagati ali z intenzivnim delom, ne pa z neumnostjo in hudobijo. Nazadovale se je v raznih občinah, v katerih so usiljevali agrarstvo, najbolj pa v Vrtojbi, kjer je Mermolja agrarni prerok, doma in kjer je bilo spočeto agrarstvo. Nazadovale smo občutno v splošni kuriji in v kmečkih občinah še posebno. Njegovi covarščani bežijo pred

njim ali v klerikalno stranko, ali v socialistične vrste, ker Mermolja vo agrarstvo poznajo od blizu.

In Kras! Lani si klerikalci nupali postaviti niti kandidatov Kras, letos dobijo s Krasa enega poslanca. Povedali smo že enkrat, da je po Krasu neka čudna gonja proti družini Štrekljevi. Tu bi se bilo dalo še intervenirati tako, da bi ne la škodovala kandidaturi. Ali priskili so nekaterim na pomoč agrarci ter uprizarjali gonjo, pa tako, da se je morala poštenemu človeku gabit. Proti Štreklju so postavili Abramovo kandidaturu in rezultat je bil ta, da sta padla Abram Štreklj; izvoljen je samo Gregorčič v ožjo volitev pa prideta 2 klerikalca. Klerikalna stranka je upoštevala razprtje jako dobro ter postavila nevarnega kandidata v sodnem svetu niku Štepančiču. Kraševce, sodni svetnik, iz ugledne napredne hiše, doma, to je veliko. Vrh tega homovus. Prišlo je tako daleč, da je prešel Štepančič v ožjo volitev z Zlobcem; v nedeljo bo torej izvoljen za Kras klerikalni deželni poslanec. Jariča že imajo, sedaj še enega; lepa čast za Kras!

Dosedanje volitve so pokazale, da vladajo v naši deželi skrajno nezdružljive politične razmere, katere treba odpraviti. Napredna stranka ima dovolj moči v sebi, da jih polagoma odpravi; kje in kako, za to so dali zadnji dogodki dovolj poduka. Napredno je jasno začrtani poti! Proč z obzir! Obziri za agrarnim rokovnjastvom so napredni stranki in celi naši slovenski goriški deželi neizmerno škodovali.

Deželni zbori.

Dunaj, 12. oktobra. Danes bodo vložili v Nižje Avstrijskem, Gorenje Avstrijskem, Solnograškem in Predarliskem dež. zboru predlogi, ki določajo, da je poslovni jezik teh dež. zborov, dalje uradni jezik teh dež. odborov, občinskih zastopstev in njihov organov nemški. Tudi učni jezik na vseh državnih in deželnih realkah in učiteljskih v teh kronovinah ima biti nemški. Vlada je baje tem zakonskim načrtom zagotovila že sankcije.

Štajersko.

Gradec, 12. oktobra. V današnji seji dež. zbora se je obravnavala zadeva izročitve posl. Kukovec. Dr. Kukovec zahteva okr. sodišče v Celju, ker so proti njemu vložili dr. Jesenko, dr. Golitsch in posl. Roškar tožbe radi razžaljenja časti. Poročevalc predlaga, da se dr. Kukovec izroči, kar zbornica tudi sprejme. — Zadnja seja dež. zbora v tem zasedanju bo v petek 15. t. m.

Notranji položaj.

Posl. Meštálka o položaju.

Praga, 12. oktobra. Včeraj je tu govoril posl. Meštálka o politični situaciji. Izjavil je da Čehi prej ko slej zahtevajo premembo sistema. Obstrukcija prav resno grozi parlamentu. Razpustitev drž. zbora bi situacije prav nič ne zboljšala. Čuje se, da bo sprememba v kabinetu in da pride Koerber na krmilo. Imenovanje Koerberja kabinetnim šefom bi bil udarec v obraz za Slovansko Enoto. Proti Koerberju je bilo treba dolgega boja predn je šel. On ni za ulogo mirovnega posredovalca. Slovenske stranke bodo tudi v predstojećem zasedanju postopale enotno in bodo zahtevale spremembo sistema; sprememba v kabinetu nikakor ne zadošča.

Ogrsko.

Avdičence.

Budimpešta, 12. oktobra. Weckerle bo v četrtek zopet sprejel pri vladarju v avdienci, da sprejme odločitev glede demisije kabineta. V petek ali v soboto bodo začele avdičence politikov; k vladarju bodo poklicani med drugimi Andrassy, Tisza in Košut.

Državni zbor.

Budimpešta, 12. okt. Zbornica je sklenila, da zgbue dijete vsi tisti poslanci, ki jih pri zadnji seji ni bilo, ne da bi se opravičili. Nato se obravnavajo imunitetne stvari.

Hrvaško.

Zagreb, 12. oktobra. Na številnih shodih, ki so jih sklicali poslanci hrvaško-srbske koalicije, se je protestiralo proti režimu bana Rauha in proti preganjanju Srbov. Brozjavno so prosili vladarja naj čimprej skliče hrvaški sabor. Nekateri listi, ki stoje z vlado v dotiki, pišejo, da bo izšla v kratkem naredba, ki bo prepovedala na Hrvaškem izobešati srbske zastave, embleme, grbe itd.

Bombe v Krakovu.

Krakov, 12. oktobra. Včeraj in predvčeršnjem so bili tu bombni atentati. Predvčeršnjem je počila bomba na Jagelonski cesti in je poškodovala več hiš; včeraj pa je nekdo v Čevljarski ulici vrgele bombo na voz cestne železnice. Voz je popolnoma razbit, mnogo oseb je ranje-

Storilcev, niso doslej še mogli obiti.

Carjevo potovanje.

Carigrad, 12. oktobra. Turci mislija, ki je bila v Livadiji pri Carju, prinese sultanu carjev dopis, katerem car izreka obžalovanje, da more sultana letos obiskati in iz njega nado, da se bo to moglo zgoditi prihodnje leto.

Dnevne vesti.

Boj v deželni zboru. Lo-povstva in zločini, ki so jih storili klerikalci, so narodno - napredne po-lance prisilili, da so segli po naj-krasnejšem sredstvu, ki ga ima ka-kva stranka v parlamentarnem boju za razpolaganje. V silobranu proti opovrsti in zločinom klerikalne stranke so napredni poslanci začeli obstrukcijo. Napredni poslanci, ki so v manjšini, so vstopili v deželni zbor z namenom, da bodo delali stvarno opozicijo. To se pravi, da bo-jo sodelovali pri delu in skušali z umstvenimi argumenti pridobiti ali pa primorati večino, da upošteva njihove ideje pri vseh svojih sklepih. Toda prišlo je drugače, in sicer proti volji naprednih poslancev. Kle-rikalna stranka živi v mislih, da kot večina sme počenjati kar hoče, da se ji ni treba na nič ozirati in da sme nepotati in opljuvati tudi postavbe, če se ji tako zljubi. Klerikalni predlog, razveljaviti Višnikarjev in Lenarčičev mandat, je lopovstvo in zločin in proti takemu predlogu ima opozici-ja vedno le eno sredstvo: to je ob-strukcija. V državnem zboru so klerikalci obstruirali, da si niso imeli nobenega vzroka za to; obstruirali so, da bi njeli za Šusteršiča minist-rski frak in ministrsko penzijo; na-prednjaki v deželni zboru pa so obstruirali, da onemogočijo lopov-stva in krivice in da prisilijo kleri-kalce, postopati pravično in pošteno. In kako sijajno so naprednjaki iz-vedli boj. Prvo zausnico so klerikal-ci dobili, ko je dr. Tavčar zahteval, da se morajo vsa poročila natisniti in 48 ur pred sejo razdeliti poslan-cem. To določa postava in izkorišča-nje postavno danega orožja, to je pač prva stvar, s katero se more opozi-cija braniti. Potem se je začela ob-strukcija v odsekih. Mirna stvarna opozicija. Če odstojemo eno, zgolj formalno in čisto brezpomembno se-je, ni imel deželni zbor celih enajst dni seje. V tem času so zborovali od-seki in pretresali duševno uboštvo, nevednost in nespretnost klerikalcev razodevajoče zakonske načrte. Kakor lasani šolarji, so klerikalci sedeli v odsekih, napredni poslanci pa so jim pri vsakem paragrafu brali levite in jim dokazovali, kako nevedneži da so. Enajst dni deželni zbor sploh ni pri-šel do seje. To je velikanski uspeh napredne obstrukcije. Ko so potem končno poskusili klerikalci izvršiti svoje lopovstvo, s katerim so sami sibi položili vrv okrog vratu, ko so poskusili ukrasti napredni stranki dva mandata, sta Turk in Zupančič posegla vmes in enkrat s hrupno ob-strukcijo nastopila proti klerikal-cem. Sukljeje je to zmešalo možga-ne, da je storil napredni stranki kriv-vice in prelomil postavo. Kar je Suklje storil, to bo še drago plačal in za to se bo še krvavo kesal. Dokler bo Suklje deželni glavar, ne bo kranjski deželni zbor nikdar več red-no deloval. Vlada bo morala tega deželnega glavarja sramotno spodi-ti z njegovega mesta. V vsakem dru-gem parlamentu bi ga bili z zausni-cami prepodili. Napredni poslanci se tega sredstva niso hoteli posluži-ti, ker imajo drugih sredstev, s ka-terimi bodo Sukljeja ob glavo deli. Ponavljamo pa: dokler bo postavo-lomni Suklje deželni glavar, ni nič več govora o mirnem delu deželnega zbora. V ponedeljek in torek so na-predni poslanci delali tehniško ob-strukcijo. Ze v odseku je dr. Tavčar v lovski zakon spravil celo vrsto prememb, in sicer takih, da zaradi njih lovski zakon ne bo sankcionir-an, in je torej ubit. Od 8. zjutraj do polnoči so napredni poslanci obstrui-rali. Zmagovali so velikanski napor z obžalovanja vredno energijo. Ko so naposled klerikalci sklenili svoj na-črt, so jokavo priznali, da je bilo vse njih početje brezuspešno in da lov-ski zakon ne bo potrjen, da je pokop-an in da bodo pretekla leta, predno bo prišel zopet pred deželni zbor! To je prva posledica klerikalne nasilno-sti in klerikalnih postavolomstev. Napredni poslanci bi bili lahko razpravo o lovskem zakonu še dalje vlekli, a tega nalašč niso storili, ker so hoteli, da se reši nekaj nujnih go-spodarskih predlogov in zlasti, da se ne pokopljejo predloge v prid de-ž. aradnikov. Tudi pri občinskem re-du je šlo tako in izjava grofa Chorin-skega kaže, da tudi ta občinski red skoro gotovo ne bo sankcioniran. To so uspehi obstrukcije, doseženi v zvezi vsem postavolomstvom in na-silstvom klerikalne večine. Mirno zdaj čakamo, kako se bo boj razvil

naprej. Se do petka ima deželni zbor čas. Bomo videli, koliko klerikalnih načrtov bo še — padlo v vodo.

Se še oglašajo. »Grazer Tag-blatt« piše: Slovenci se bodo v šta-jerskem deželnem zboru več ko en-krat spomnili na ljubljanske do-godke, ako se bodo pritoževali nad nasilstvom in se izigrali za po-klicane varuhe poslovnega reda in parlamentarnih navad. — Tako torej! Nemci že obljubujejo, da bo-do s štajerskimi Slovenci ravno tako nasilno in nepostavno postopali ka-kor klerikalna večina v deželnem zboru kranjskem z slovenskimi na-prednjaki. Zakaj bi pa tudi ne? Če sme kršiti zakon slovenska večina, ga sme tudi nemška ali italijanska. Zpomnijo naj si torej izvenkranjski Slovenci, da je izvor vseh krivic, ki se jim dogajajo od strani nasprotnih večin — kranjski deželni zbor, ki služi našim narodnim nasprotnikom za — vzor.

»Slovenčeva« poštenost. Glasilo klerikalne stranke »Slovenec« je v svoji ponedeljkovi številki za-pisal ta-le stavek: »To je tudi zelo častno, da vsi listi pišejo o Turku, da je bil »stockbesoffen«. Ljubljana — ponosna si lahko na take zastop-nike! Kako lepo pravi n. pr. tržaški »Piccolo«: »H Turk è ubriaco« — »Turk je pijan«. — Čitali smo »Pic-colovo« poročilo o sobotni seji kranj-skega deželnega zbora, zato smo se v ponedeljek kar prijeli za glavo, ko smo čitali »Slovenčev« infamno trditev, da pravi »Piccolo« o Turku, da je bil pijan. »Piccolo« piše v svo-jem poročilu doslovno: »Aleuni ele-ricali gridano: Il Turk è ubriaco«, kar se pravi slovenski: »Nekateri klerikalci so kričali: Turk je pijan«. Pošteni katoliški »Slovenec«, oseb-no glasilo katoliškega škofa, je torej enostavno falsificiral »Piccolovo« poročilo. S takšnimi poštenimi sred-stvi se bore katoliški žurnalisti! A da se še bolj spozna vsa infamija, vsa propadlost in satanska zlobnost »Slovenčevih« mazačev, povemo še to-le: Poročilo o sobotni seji kranj-skega deželnega zbora je telefonič-nim potom poslal uredništvu »Pic-cola« Terseglav sam. Terseglav je torej v »Slovenec« falsificiral svoje lastno poročilo. Slovenska javnost naj sedaj sodi o moralni kakovosti tega katoliškega moža!

Minolo nedeljo so zopet po vseh cerkvah vpili: dajte, dajte, škofova bisaga je zopet prazna. Škof je izdal poseben pastirski list, v kate-rem govori na dolgo in široko o svo-jih nesrečnih zavodih, kjer se še naj-pridnejši deček pokvari. Vsega dol-gega besedičenja kratki smisel je: ljudje, dajte, da se bo v škofovih za-vodih pokvarilo kar mogoče kmet-ske mladine. Od deklet in žena zahte-va škof, naj raje njemu dajo denar, kakor da si kupijo rute in od fantov in moč zahteva, naj si pritrgrajo pri pišči, da bo škof več naberačil. Ker je naše ljudstvo ne le dobro in verno, ampak tudi neumno, se bo škofova špekulacija gotovo dobro obnesla. Si-ker so naši duhovniki vsi bogati in žive kakor mali kralji, a za škofove zavode še toliko nečesto dati, da bi mogli izhajati, marveč da mora škof ubožnemu ljudstvu neprestano »puščati«.

Čuden pojav. »Hrvatska«, glasilo hrvatske stranke prava, je priobčilo v šobotni številki pod na-slovom »Narodni blagdan« reklamo notico za nedeljski klerikalni shod v Ljubljani. Čudom smo se čudili, ko smo čitali to notico. »Hrvatska«, list, ki se vojuje doma proti klerikalnemu glasilu »Hrvatsko«, organ stranke, ki se bori proti idejam, ki jih propa-girajo na Hrvatskem Slavik in dru-govi, pa dela reklamo za slovensko stranko, katere eksponenti so na Hr-vatskem Slavik in somišljeniki! Ali se je kurz hrvatske stranke prava v zadnjem času tako korenito spre-me-nil, ali pa so gospodje okrog »Hrvat-ske« tako malo poučeni v slovenskih razmerah, da se vsedejo na vsak him, ki ga jim nastavlja slovenski kleri-kalci? Da bi se stranka prava izne-verila svojim načelom, ne moremo verjeti, kakor tudi ne moremo verje-ti tega, da bi ta stranka že pozabila na napade, ki jim je bila izpostavljena s strani slovenskih klerikalcev in njihovega glasila »Slovenec« od l. 1905. do danes. Umestno bi torej bilo, ako bi vodstvo stranke prava pojasnilo, ako je »Hrvatska« z nje-govo vednostjo in njegovim odobren-jem priobčila gori navedeno reklamo za nedeljsko ljubljansko kleri-kalno prireditev? To pojasnilo bo merodajno za naš list in stranko, ki jo podpiramo, kakšno stališče bosta v bodoče zavzemala napram Hrvat-ski stranki prava.

Proti idrijskim občinskim volitvam je svoječasno podpisal Oswaldov rekurz Jakob Kavčič, vlo-žilo se ga je na vse tri instance in z razsodbo ministrstva za notranje stvari z dne 23. septembra se ga je tudi v zadnji instanci zavrnilo. Na-men tega rekursa je bil, da se zavle-čejo občinske volitve in pozneje, da se razveljavijo. Klerikalci so bili v

svesti na vladno naklonjenost trdno prepričani, da bo zglasilni gerent Zazula najmanj še eno leto paševal v napredni idrijski občini. Rekurz je bil tako nemiseln in naravno neumen, da se ga je sramoval pod-pisati c. kr. katehet Oswald, ki sicer vse klerikalne rekurze sestavlja in podpisuje, dal pa ga je podpisati Ja-kobu Kavčiču, češ, priprost ruder se lahko blamira. V rekurzu se je namreč zahtevalo, da se mora v letu 1908 javno razpoloženi volilni ime-nik sestaviti na podlagi davčnih po-datkov iz leta 1909. Vsak otrok ve, da je to ne le protipostavno, marveč tudi absolutno nemogoče, ker vendar ne morejo biti v letu 1908 znani davčni postavki in predpisi za leto 1909. S to svojo neumnostjo so šli idrijski klerikalci v vse tri instance in povsod naravno pogoreli. To se pravi naravno norčevati se iz po-stavnih določb in vladnih instanc. Idrijski klerikalci je pod Oswaldov-im jerobstvom res za vse sposoben!

Iz srednješolske službe. Uči-teljski kandidat Nikolaj Omerza je imenovan za suplenta na višji držav-ni realki v Idriji.

Iz srednješolske službe. Mesto tukajšnji višji realki dodeljenega suplenta Vincencija Marinkota pride na prvo državno gimnazijo v Ljubljani suplent Andrej Prebil.

Iz ljudskošolske službe. V brezplačno šolsko prakso je sprejeta učiteljska kandidatinja Jospina Franke za Vič. — V Železnikih je imenovan za provizorjanskega uči-telja Ivan Tavčar. — Mesto obo-lelega učitelja Bogomira Govek-arja pride k D. M. v Polju učiteljska kandidatinja Franciška Man-delj. Za pomožna učitelja sta ime-novana za I. deško ljudsko šolo v Ljubljani Marija Arzelin, za II. učiteljski kandidat Fran Zupan.

Iz ljudskošolske službe. Uči-teljski kandidat Bogomir Račič je imenovan za prov. učitelja na Kalu. Prov. učiteljica Ana Grebene je pre-meščena iz Trzin v Čemšenik.

Naslov profesorja je podeljen ravnatelju deželnega muzeja kranj-skega, dr. Mantuaniju.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v četrtek, se ponavlja tretji Fallova opereta »Dolarska pricesa« in sicer za par-abonente. — V soboto, 16. t. m. se igra prvič José Echegarayeva Zaloigra »Gale-otto«. Med modernimi španskimi dramatikami je Echegaray prvak in njegove drame so vseskozi umo-tvori. Znamenito delo izbornega pi-satelja in pesnika, ki je pomagal španski drami, ki si po smrti Cal-deronovi ni mogla več pridobiti nek-danje veljave in starega ugleda, v novejšem času zopet do viška, je po-vsem moderno, efektivno ter se obrača tendenca dejanja proti malo-moščanski opravljenosti in obrekljivosti. — Plodoviti pisatelj je spisal blizu 50 dramskih del, ki se zaradi svoje dramske umetnosti uprizra-ajo z uspehom po vseh večjih odrih.

Slovensko gledališče. Sinoč-na repriža »Dolarske prince-see« je enako premieri uspela v vsa-kem oziru. Posamezne pevske točke so prišle do popolnejše veljave, na primer lepi dnet v drugem dejanju, ki ga pojeta gđ. L. v o v a in g. F i -l a. Izzvala sta buren aplavz, ki se je ponovil v tretjem dejanju. Jako je ugajal valček »Me smo dolarske princesee«, ki je ena najlepših partij operete. Solisti so krasno uveljavili svoje zmožnosti, pravtako orkester, in tudi zbor je v lepem skladu vršil svojo nalogo. Gđ. H a d r b o l e v i -sta bila poklonjena dva bukeja, a pri premieri, kar dostavljamo, je bila gđ. L. v o v a odlikovana z lovor-jevno liro.

Napredno politično in izobra-ževalno društvo za Kolizejski kraj ima danes ob polu 8. zvečer mesečni sestanek v vrtnem salonu restavracije »Novi svet«, katerega naj se blagovole člani polnoštevno udele-žiti. Na dnevnem redu so jako važne točke.

»Ljubljanski Sokol« nazna-nja, da je dijaška telovadba vsak po-nedeljek in četrtek od 1/5. do 3/6. ure zvečer. Telovadbo nadzoruje društveni vaditelj. Clanska telovad-ba II. oddelka je vsak ponedeljek od 7. do 8. ure in vsako sredo in petek od 1/2. do 1/3. zvečer.

Pevske župe za Ljubljano in okolico ustanovna skupščina se vrši v nedeljo 17. t. m. ob 10. dopoldne v dvorani »Glasbene Matice«. Pri-pomniti je, da imajo na to skupščino pristop razen delegatov in odborni-kov sploh pevel in člani pristopivših pevskih društev, ki se smejo tudi udeležiti razprav. Pravico glosa-vanja in volitve imajo seveda samo delegati. Načejamo se torej ogromne udeležbe s strani članstva v župi stoječih društev.

Svarilo. Osrednji odbor »Slo-venskega planinskega društva« v Ljubljani je prejel od »Meščanske korporacije z Kamniku« to-le pri-

tožbo: »Prihajajoči turisti in drugi izletniki v Kamniško Bistrico stre-ljajo s samokresi, režejo sadikam vršice mladik, spuščajo kamenje s pota in mečejo tam napravljeni les v vodo. S streljanjem in s spuščan-jem kamenja se lahko pripeti ve-lika nesreča in zelo vzmerni divja-čina; s pokvarjenjem sadik in me-tanjem drv v vodo pa se povzroča obšutna škoda. Dostavlja se tudi, da je prepovedano pse v Bistrico seboj-jemati in pustiti prosto okoli letati. — Z ozirom na te pritožbe opozarja osrednji odbor »Slov. planinskega društva« cenjene obiskovalce Ka-mniške Bistrice, da se blagovole ta-kega nepremišljenega ravnanja vzdržati in da po svojih močeh upli-vajo na to, da se taki nedostatki, ki so tudi kaznivi, preprečijo.

Zaroka Ljubljancank v Novi Gradiški. V »Pokretu« čitamo: »V svobodnem in naprednem rodoljub-nem delu v Novi Gradiški stojita med prvimi dve najupljujejši, naj-uglednejši in najprijetnejši hiši. To sta hiši Janka Šnajdara in Stje-pana Myohla. Te dni se je zaročil g. Stjepan Myohl z dražestno neča-kinjo Janka Šnajdara, navdušeno rodoljubkinjo gđ. Zorko Juvančič-ovo. Zbližanje teh odličnih rodbin pozdravljamo rodoljubni novogradiški krogi z veliko radostjo kot zalog še večje konsolidacije društvenih in političnih razmer v Novi Gradiški. Tudi mi čestitamo našim prijate-ljem! Bilo srečno!

Sokol v St. Vidu pri Ljubljani priredi 17. t. m. veliko vinsko trga-tev pri bratu Fr. Šusteršiču p. d. pri »Slepem Janezu« v prid sokolskemu skladu. Na sporedu bo tudi godba, ples, prijazno sodelovanje Žirovni-kovega zbora, srečolov, šaljiava pošta in druga zabava. — V nedeljo torej v St. Vid! — Odbor.

V Idriji se ustanavlja »Stavbna in kreditna zadruga« z neomejenim jamstvom. Pravila so že registrirana. V kratkem se skliče občni zbor. De-leži so po 10 K, vstopnina 2 K. Kdor želi postati član nove zadruge, naj se prijavi mestnemu tajniku J. Nova-ku, ki daje tudi potrebna pojasnila.

Potres. Iz Ilirske Bistrice se nam piše: Dne 11. popoldne ob 4. uri 5 minut čutili smo tu še precej močan potresni sunk.

Dijaška »Marijina družba« v Novem mestu. Klerikalci so začeli uporabljati že vsa dopustljiva in ne-dopustljiva sredstva, da dobijo mla-dino na svojo stran. Tako so ustano-vili v Novem mestu že »Marijino družbo« za dijakke - srednješolce in to poročajo javno po časopisih, sam škof je bil pri ustanovitvi, a od me-rodajnih faktorjev se pa nobeden ne zgame, dasiravno je to proti vsem paragrafom disciplinarnega reda. Kje je novomeški ravnatelj, kje je proforski zbor? Ako bi se od na-sprotne strani kaj takega storilo, vsi organi bi bili pokoneč, karcerjev bi bilo vse polno. Ali je klerikalcem res vse dovoljeno? Ali smejo kleri-kalni dijaki - srednješolci res javno že politično delovati, medtem ko drugi niti ganiti ne smejo? Ako sme-jati imeti klerikalni dijaki »Marijino družbo« ravnatoko smejo imeti ne-klrikalni dijaki organizacijo »Svo-bodne misli« in nihče jim ne more nič zalega storiti. Kam bo de ta kle-rikalna politika naše dijaštvo pri-vedla se vidi že zdaj, ko jih vzgoju-jejo le s piščajo za svoja društva. Pač lepo je zahajati v kloster, saj tam se dobi piščaje kolikor se hoče, ali kje je potem učenje? Posledice te »Mariji-ne družbe« se bodo videle kmalu v šoli. Dolžnost proforskega zbora pa je, da se postavi odločno proti te-mu manevru klerikalne stranke.

Čuden naravni pojav. G. Fride-rik Skušek, trgovec v Metliki, je nam poslal vejico vinske trte, na kateri visita bel in črn grozd, s tem-le pis-mom: »Pošiljam Vam nekaj nena-vadnega: na vejici vinske loze bel in črn grozd. Na beli trti »kraljevina« je dozorelo 36 belih grozdov in eden popolnoma črn. Nikdar nisem še kaj takega videl, niti o tem kaj slišal ali čital. Kako razlagajo strokovnjaki ta čuden pojav?»

Iz Begunj pri Lescah se nam piše: Na nedeljski cerkveni poziv odposlali smo ravnokar za škofove zavode v St. Vid dva vagona lesnik in lesničnjakov in en vagon gorenj-skih »tefk«. Petsto svilenih rut je na-prodaj, ker so že danes vse tukajšnje Marijine device te zamenile s hvad-ničnimi, narejenimi po Marijinode-viškem kroju, iz starih žakljev. — Škofovi zavodniki.

Radi dvojnega zakona sta tože-na Nežika Dečman in rudar Franc Levčnik iz Hranstika. Nežika je bila prej omožena z rudarjem Mihaelom Novakom, katerega je na Levčnik popolnoma izrinil iz njenege srea. Novak je iz jeze odpotoval v Ameri-ko. Nežika in Levčnik sta dobila potrebne izkaze in sta se v Ljubnem ob Muri poročila. Mislija sta baje, da je Novak v Ameriki umrl.

Oproščeni izgredniki. Najvišji sodni dvor je oprostil dva celjska nemškutarska razgrajila, ki sta bila svojčas obsojena pri celjski okrožni

sodnji radi razbijanja slovenske imovine povodom lanskih demon-stracij. Dotična nemškutarja sta Dergane in Melzak. Avstrijska pra-rica je res vseh obžalovanja vredna.

Iz Brežic. V celem okraju se je pričela vinska trgatve in kmalu bo-do prihajali k nam vinski kupci, po-sebno iz Kranjskega, kupovat mošt, oziroma vino. Večkrat smo že opazili kakega slovenskega vinskega trgo-va v eni ali drugi nemškutarski gos-tilni v Brežicah. Ne pripisujemo te-ga greha sicer narodni malomarno-sti, ker smatramo da je bil dotičnik mnenja, da se nahaja v slovenski gos-tilni. Naši nemškutarji posebno v gostilnah namreč prav radi govorijo v slovenskem jeziku, samo da izvabi-jo od tuja groše, katerih so zelo po-trebni. Opozarjamo raditega vse slo-venske vinske kupce in trgovce, da so slovenske gostilne, kjer se tudi lahko prenoči, pri koldvoru v Bre-žicah Volčajnskih in Zorko, v mestu Brežice pa »Narodni dom« (prej ho-tel Klembas), gostilna Klauzer in gos-tilna Grobusek.

Iz Huma pri Ormožu se nam pi-še: Trgatev se tu po malem pričinja, ker grozde, posebno počepanec vsled dežja silno poka. Večina pa bo-de še počakala, da bode kapljica bolj-ša. Humsko vino bode sedaj še bolj zaslovelo, ko je g. Martin Vičar dobil v Gradcu srebrno kolajno c. kr. kmetijske družbe za svoj izborni pridelek.

Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu. V redni občni zbor akad. tehn. društva »Triglav« v Gradcu se vrši dne 16. vinotoka 1909 ob 8. uri zvečer v prostorih društva z običaj-nim sporedom.

Koliko je vreden volilčev glas. Ob zadnjih volitvah na Goriškem je agitalr devinski nunc s tem, da je pripovedoval ljudem, da je en glas oddan za klerikalca toliko vreden, kakor če bi bil človek pri 30 mašah. Ni torej čudo, če so ljudje oddajali svoje glasove klerikalnim kandida-tom, saj so s tem oproščeni 30 maš!

Umrli je včeraj dopoldne v Smar-jah na Goriškem pravnik Ivan Fa-vetti, vrl slovenski narodnjak.

Nesreča. Te dni se je dogodila v tramvaju, ki vozi iz Barkovelj v Trst mala, a za dotično osebo velika nesreča. V vozu se je naenkrat zasli-šalo nekako piskanje, podobno cvil-ljenju. Potniki so se spogledovali, pa nikdo ni mogel razumeti, kaj naj bi to piskanje pomenilo. Po daljšem opazovanju so ljudje opazili, kako neka gospa ali gospiča spreminja barve. Oči radovednežev so se uprle vanjo, in zagonetka je bila rešena. Nesrečnica, ki je bila prej na prsih lepo vzbodena, je vsled piskanja iz-gubila — eno stran prsi! Kavčuk je bil počil in adijo — polovica lepega ženskega okrasa!

Slavni poljski romanopisec v Lovranu. V Lovranu pri Opatiji biva že nekaj dni slavni poljski romano-pisec Henrik Sienkiewicz, ki je slo-venskemu čitajočemu občinstvu znan po svojih glasovitih romanih »Z ognjem in mečem«, »Mali vitez« in »Quo vadis«.

Skrivnostno pismo. Začetkom tega meseca je izročil pismonoša ho-telirju »de la Ville« na Reki pismo s tem-le naslovom: »Njegovemu ce-sarskemu in kraljevskemu veličan-stvu, Reka, Hotel de la Ville«. Hote-lir je izročil pismo policiji, ki ga je odpela, da se prepriča o njegovi vse-bini. Policija čuva najstrožjo tajnost o vsebini tega pisma.

Kako se sodi frankovce na Hr-vatskem? Snoči je sodišče izreklo sodbo proti frankovcu dr. Mariniču, ki je iz strankarske mrznje ustrelil naprednjaka Ljubomira Puceka. Da-si so bili dani vsi znaki uboja, ven-dar ga je sodišče proglasilo za krive-ga samo radi prestopka prekorače-nega silobrana ter ga obsodilo v lletno ječo. Sodišče je razen tega raz-sodilo, da mora obtoženec dr. Mari-nič plačati vdovi 2000 K odškodnine in trem njegovim otrokom po 1000 kron, torej skupaj 5000 K. Ta ob-sodba je vzbudila na Hrvatskem ve-liko začudenje, ker se jo primerja z obsodbo v »veleizdajniškem« proce-su. Dr. Marinič je ubil uglednega meščana, zato je bil obsojen v lletno ječo, a srbski »veleizdajnik«, o ka-terih je ves pošten svet prepričan, da so nedolžni, so bili obsojeni na 7 do 12 let teške ječe. Takšne so pravo-sodne razmere na Hrvatskem!

»Nov veleizdajniški« proces v Zagrebu. V petek 15. t. m. se prične v Zagrebu nov »veleizdajniški« pro-ces. V tem procesu bo samo en obto-ženec — kmet Branko Pač. Zakrivil je hudodelstvo »veleizdajec« s tem, da je baje nekoč v Majdaneh pri Pe-trinju vzkliknil: »Živila Srbija, živio kralj Peter!« Senatu bo zopet predse-doval znani Tarabocchia, ki se hoče, kakor se kaže, izobraziti za špeci-ja-lista v »veleizdajniški« stroki, vo-tanti pa bodo svetniki Rakoc, Meix-ner, Trbujević in dr. Fink. Pača bo zagovarjal odvetnik dr. Hinković.

Koliko veleizdajniških procesov bi imeli pri nas v Avstriji, ako bi sodišča zasledovala radi veleizdaje

vsakega Nemca, ki bi klical: »Heil Deutschland, heil Kaiser Wilhelm«!

Uboj v zaporih zagrebskega sodišča. V zaporih zagrebskega sodišča se je nahajal že dlje časa Vladoje Jonović iz Boke Kotorske. Dve leti je bil vojak, iz vojaške službe pa so ga odpustili, ker so dognali, da je slaboumen. Vkljub njegovim slaboumnostim so ga izročili sodišču, češ, da je pred svojim odhodom k vojakom zagrešil hudodelstvo razžaljenja veličanstva. V svoji slaboumnosti je Jonović v zaporu semtertja razbijal in razgrajal. To je storil tudi pretekli petek. Paznike je to tako razjarilo, da so ga dali prevesti v samotno celico, kjer so ga pretepli na žive in mrtve. Po tej proceduri so ga zopet prepeljali v njegovo celico. Ker je Jonović v soboto jutraj zopet jel kričati in razbijati, je šel nadenj paznik Klarić, o katerem se govori, da je v zaporu ubil že dva človeka, ter ga s sabljo tako udaril preko glave, da se je na mestu zrušil na tla. Drugi pazniki, ki so med tem prihitali, so poklicali zdravnika, ki je dal ranjenca prepeljati v bolnico. Tu so konstatirali, da ima Jonović 6 težkih in 8 lahkih ran. Jonović sedaj umira v bolnici. — Pa naj še kdo reče, da ne vladajo evropske razmere pri sodišču v Zagrebu!

Romanca na ulici. — Oče, ki hoče bežati s hčerko. Neki Herminio Fini iz Trsta se je pred kakimi tremi leti poročil v Buenos-Ayresu — kjer ima malo trgovino — s Tržačanko Malvino Braun, ki se je tudi tja preselila. — Iz tega zakona se je rodila hčerka Eleonora, ki je danes stara dve leti. Finijeva soproga ima v Trstu svoje starše in druge sorodnike, katere je pred več meseci prišla obiskat in vzela seboj tudi malo Eleonoro. Malvini se je pa v Trstu najbrže bolj dopadlo, kakor pri svojem možu v Buenos-Ayresu, in sklenila je, ostati pri svojih starših ob sinjem Jadranskem morju. Mož je ponovno pisal ljubljenski soprogi, naj se vendar že enkrat vrne k njemu, a ona mu je naposled odgovorila, da jej starši povratka ne dovolijo. Fini se je na to ves obupan sam podal v staro domovino, da si poišče ljubljeno ženo in srčkano hčerko. Prišedši v Trst se je takoj podal na dom staršev svoje žene, kjer se je z njo sestel in jo milo prosil, naj se vendar vrne z njim v Buenos-Ayres, kjer ima on dober zaslužek. Ali konec vsemu je bil, da so domačini pogladi ubogega Finija z brahijalno silo iz svojega doma in zaklenili za njimi vrata. Nesrečni mož je taval par dni žalosten in obupan po Trstu, naposled je pa sklenil, da se vrne v Buenos-Ayres, a seboj mora na vsak način odpeljati ljubčkano hčerko — dveletno Eleonoro. V ponedeljek popoldne ob peti uri je čakal v ulici Sanitiz. 8. vedoč, da pride tod mimu Braunova služkinja z njegovo hčerko. In res ni čakal dolgo, ko ugleda svojo ljubljeno otročico, se jej približa, vzame v naročje, jo plakaje poljubljuje in pritiska k sebi in hipoma začne bežati po ulici. Na vpitje pestunje se je na lici mesta takoj zbrala množica ljudi, a za bežečim je tekel stražar in ga ustavil. Ali Fini se je branil stražarju z vsemi štirimi in mu tudi raztrgal bluzo. Sele, ko je prišlo več stražarjev, so besnega očeta ukrotili. Pri mahanju in pehanju, je bila ranjena tudi mala Eleonora, katero je obupani oče pritiskal k sebi, a revica je v groznem strahu milo plakala. Fini je bil odpeljan na policijski inspektorat, kamor je vsa razburjena prišla tudi v družbi odvetnika dr. Tevinija njegova soproga Malvina. Policijski komisar se je seveda izjavil v tej stvari nekompetentnim, ker spada vsa zadeva pred civilno sodišče. Mala Eleonora je bila zopet izročena materi. Oba — mož in žena — sta vsak zase vložila tožbo pri deželnem sodišču. Nesrečni Fini je ostal brez ljubljene soproge in brez srečane hčerke. — Take so — zakonske sladkosti!

Tatovi koprške stolne cerkve pred tržaškimi porotniki. Pred tržaškimi porotnim sodiščem se vrši te dni tridnevna razprava proti 12 tatovom raznih narodnosti, starosti in poklicov, ki so izvršili v noči od 16. na 17. julija t. l. v stolni cerkvi v Kopru rop, ki je bil vzbudil tedaj splošno senzacijo. Med obtoženci je tudi ena ženska in en zapriseženi sodni čenilec imenoma Peter Norbedo, bratranec cerkovnika koprške stolne cerkve, kateri je bil poleg obtoženega Viktorja Fumija dušac vsemu roparskemu podjetju. Obtožnica pravi, da znaša sodno cenjena vrednost ukradenih predmetov 31.520 kron, med temi je cenjen umetniški kelih iz 15. stoletja 30.000 kron. Ta kelih je na skrivnostni način odkupil od roparjev lastnik »Piccola« za 300 kron in ga potem izročil stolnemu kapitelju v Kopru. Ko je bilo dne 22. julija po časopisih naznanjeno, da je prišel omenjeni kelih skrivnostnim potom v roke »Piccola«, je šel takoj drugi dan 23-letni Viktor Fumi, pristojen v Palmarnovo v Italiji, — ki je prišel prvi na idejo koprškega cerkvenega ropa — na policijski komisariat v ulici Luigi

Ricci in tam ovdal, da hrani ukradene predmete nek Karl Plojer in da dotičnik zna imena vseh drugih »sotrudnikov« na tej tatvini. Fumi je mislil, da s to ovadbo reši sebe, ali motil se je, kajti s Plojerjem so istočasno zaprli tudi njega. Sedaj je seveda prišlo vse na dan in kmalu so bili pod ključem vsi udeleženci na cerkvenem ropu. Tatvino sta izvršila Janko Russich in Alojz Bassi, katera oba sta specialista v tatvini in radi vlomov bila že večkrat kaznovana. Drugi so na raznih mestih previdno stražili. Ukradene predmete sta hranila zakonska Plojer. Vsi obtoženci so priznali svojo krivdo in soudeležbo na izvršenem ropu. Ta obravnava vzbuja mnogo zanimanja v Trstu in bomo o končnem izidu iste poročali tudi mi.

Grozen samomer 25letnega mladeniča. V ponedeljek ob dveh popoldne se je vrgel v samomrtilnem namenu nek mlad človek raz petnajst metrov visok zid v ulice Romagna v ulico Fabio Severo v Trstu. Temu groznemu prizoru je prisostvoval več mimoidočih pasantov. Okoli nesrečnika — ki je obležal na trdem kamenitem tlaku nezavesten, z razbito črepinjo, iz katere so gledali možgani in v luži krvi — se je nabrala na mah množica ljudi in policajna je bila zdravniška pomoč. Došli zdravnik je sprevidel, da je tu vsaka zdravniška pomoč zaman, vendar je odredil, da se nesrečnika odpelje v bolnišnico. Ali še predno so ga hoteli dvigniti na ambulančni voz, je izdihnil. Truplo neznanca je bilo prepeljano na zdravniško postajo, kjer se je takoj sestala zdravniška, policijska in sodna komisija. Ker samomrilec ni imel pri sebi nikakega dokumenta, komisija ni mogla konstatirati njegove identitete. Pač pa je vzel policijski funkcionar seboj samomrtilčevo čepico. Truplo so prepeljali v mrtvašnico Sv. Justa. Ob štirih popoldne je prišel na policijo nek Štokel iz Trsta s svojo hčerko, rekši, da je njegov 25letni sin istega popoldne ušel iz mestne bolnišnice, kjer se je že nekaj dni nahajal, ter prosil, naj bi policija po njem poizvedovala, ker se boji, da bi si česa ne storil. V onem trenutku, ko je oče govoril z uradnikom, je hčerka opazila, da visi v pisarni policijskega funkcionarja čepica in s strahom vskliknila: »To je čepica mojega brata!« Policijskemu komisarju ni preostalo drugega, kakor povedati vprašajočima ves žalosten dogodek in kraj, kjer se nahaja mrtvega sin, oziroma brat. Oče in sestra sta vsa obupana bežala v kapelo Sv. Justa in se tam na lastne oči prepričala o strašnem činu njih sina, oz. brata.

Kinematograf »Pathe«. Lastnik tega podjetja g. M. Lavrenčič je dal napraviti krasne posnetke iz Postojne in Postojnske jame ob priliki jamske slavnosti dne 15. avgusta t. l. Na slikah se med drugim vidi prihod vlakov z izletniki, panorama Postojne, vhod v jamo, razne zanimivosti iz notranjosti jame itd. Vse te krasne in zanimive slike bo videti v kinematografu od sobote dne 16. do vključno torka dne 19. t. m. Opozarjamo občinstvo na to veletresantno serijo. Kakor se nam javlja, bo kasneje v kinematografu videti tudi Planino, izvir Pivke, Windischgraetzov grad, Predjamski grad itd.

Kinematograf »Pathe«. Dunajska cesta št. 22, nasproti kavarni »Evropa« ima od srede, 13. do petka, 15. oktobra sledeči spored: Slabo skrivališče. (Komično.) Slapovi v Italiji. (Po naravi.) Doživljaji mesarja. (Komično.) Boj za vero. (Drama.) Kmetje v mestu. (Jako smešno.) Vsa ponedeljek sodeluje pri predstavah »Slovenska Filharmonija«.

Elektro - Radiograf »Ideal«. Frane Jožefova cesta št. 1, hotel »pri Maliču«, zraven glavne pošte ima od srede, dne 13. oktobra do petka, dne 15. oktobra 1909 sledeči spored: Pogumna avtomobilka. (Projekcija o avtomobilski dirki.) Madras. (Po naravi.) Preiskovalni sodnik. (Drama v 25. slikah.) Pik in Pok. (Komična, umetniška projekcija.) Vsa petek sodeluje pri predstavah »Slovenska Filharmonija«.

Silovit mož. V Trnovem stanujoči 38letni dninar Fran Miklavčič, rodod iz Št. Ruperta na Dolenjskem je mož, ki ga je treba iskati daleč na okoli. Vedno se prepira z ženo in drugimi strankami ter jim napravljaja škodo koder le more. Zadržje je raztrgal ženi obleko in ji potem grozil s sekuro. Drugič je zmetal neki stranki drva v vodo, ji raztrgal obleko, po celi hiši pa poškočoval ključavnice. Tudi nekega delavca je čakal s sekuro, katero mu je bil ta še pravočasno izpulil iz rok. Ko je žena nekoč prala, jo je polil s petrolejem in jo hotel potem zažgati. Napomoč klici so privabili druge stranke, ki so ženo rešile iz mučnega položaja. Ko je pa v soboto srečal svojo ženo v »Zvezdi«, jo je napadel z nožem in jo na vratu znatno telesno poškodoval potem jo pa še osuval. Ker je bila pa že mora polna, je žena ljubeznivega moža ovadila policiji, ki ga je aretovala in izročila deželnemu sodišču.

Mlad navihaneec. V ponedeljek je prišel k oskrbniku hotela »Brana« na Vrbechem jaseru g. Mihaelu Fallerju nek okoli 16 let star fant ter mu začel pripovedovati, da ga je poslal Fallerjev brat, ki je prišel iz Amerike ter ga čaka pri »Starem tišlerju« v Kolodvorski ulici v Ljubljani. Navtivil mu je, da je brat zadel na srečo 16.000 K ter prosil, da pride v Ljubljano, da bode dokazal, da je to faktično njegov brat, ker sicer denarja ne more dvigniti. Dejal je tudi, da je brat rekel, da naj Fallerja obdari z mesnino in sadjem. Ker je Fallerjev brat res v Ameriki, je to verjel, pogostil mladeniča ter mu potem naložil poln kovčeg mesnine in drugih jestevin, potem pa sta šla skupaj na kolodvor, kjer je Faller fantu kupil vozni listek do Ljubljane in sta se potem skupaj odpeljala. Med vožnjo je mladi navihaneec nekje izginil in ko je Faller prišel v navedeno gostilno, ni nihče vedel niti za njegovega brata, niti je bilo komu kaj znanega o 16.000 K. Faller je videl, da je prišel v past navihanemu goljufu, katerega še niso izsledili in se sploh ne ve, kdo bi zamogel to biti, ki pozna Fallerjeve zasebne razmere.

Neusmiljenost. Včeraj sta prignala dva gonjača iz semnja iz Št. Vida na Dol. 13 kosov govedine, ki je bila tako izstradana, da se je naslanjala drugo na drugo. Gonjača ubogi živali nista dala neki celih 24 ur nič krme in je še čudno, da ni med potjo na cesti popadala. Krivcem zaslužena kazen gotovo ne odide.

Aretovan je bil na Južnem kolodvoru posestnikov sin Peter Iskra, rodod iz Zabice pri Voloskem, ker je hotel v Ameriko odpotovati z napačnim potnim listom. — Tudi 19letna brezposelna služkinja Marija Novakova, rodod iz Polemskega je bila aretovana, ker je nekemu hlapcu, med tem, ko je v hlevu zaspal ukradla iz žepa 16 K denarja ter odšla potem popustivši spečega hlapca iz hleva. Na ulici jo je policija izsledila in odvedla pod ključ. Aretovanka je imela pri sebi še ves denar, katerega dobi oškodovanec nazaj. Oba sta bila izročena pristojnemu sodišču.

Prijet vtihotapec. Leta 1877. v Gornjem Brniku rojeni in v Cerklje pri Kranju pristojni Ivan Marn, po domače »Volčev Janez« se je pred kratkim vtihotapil v neko hišo v Stozicah in tam vplnil v omazo z namerom, da kaj pokrade. Bil je pa po dekli prepaden in ko so ga potem vaščani prišli, so mu odvzeli delavsko knjižico, potem ga pa izpustili, zadevo pa naznanili orožništvu. Marn je prišel s praznim žepom nato v Ljubljano ter se vtihotapil v Treotov hlev, kjer je hlapcu ukradel čevlje, hlače in manšete in to takoj oblekel. Dohitela ga je pa tukaj roka pravice ter odvedla v zapor. Malopridnež je tudi proganjan v policijski tiraleci od okrajnega sodišča v Litiji zaradi prestopka tatvine. Marn je delomržen in tujemu imetju zelo nevaren individvij ter je bil pri raznih sodiščih zaradi njegovih »dobrih del« že 17krat predkaznovan in tudi sedaj ima pričaokovati enake usode.

Ukradena je bila svetlomerna sprehajalna palica s srebrnim držajem, vredna 6 K.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 214 Hrvatov in 23 Slovencev in Slovencev.

Izpuščeno in najdeno. Postrežnica Jelica Vrečova je izgubila zlat nahan. — Posestnikova hči Ana Bradarčeva je izgubila rdečo usnjato denarnico v kateri je bil bankovec za 20 K. — Najden je siv klobuk dežnik in kratavna igla z črkama M. P. — Profesor g. Nerat je našel svilnato ročno torbico. — Uradnica Pavla Omejeva je izgubila sivkasto denarnico z svoto 1 bankovec za 10 K 8 K in nekaj drobiža. Poročnik Stanislav Prasek je našel zlato brožo. — Doktorjeva soproga Mana Sajovičeva je našla usnjato denarnico z svoto 18 K in nekaj drobiža. — Šivilja Marija Koširjeva je izgubila svilnat dežnik. — Profesorjeva vdova Marija Vedralova je izgubila svilnato pompaduro. — Služkinja Marija Avgustiničeva je pozabila v neki prodajalni denarnico z manjšo svoto denarja.

Ušel je kanarček, mladič, rumen s črno glavo, dne 6. t. m. Kdor ga je ujel, se prosi, naj ga blagovoli oddati proti dobri nagradi na Starem trgu št. 26, I. nadstropje.

Bankovec za 20 K je pobral nekdo včeraj med polno 10. in 10. uro na poti od pisarne dr. Pirea do pošte. Dotična oseba naj prinese bankovec v pisarno dr. Pirea ali pa v naše uredništvo.

Uradne vesti. Dne 18. t. m. bo pri okrajni sodnji v Idriji dražba zemljišča vl. št. 16 in 492 kat. obč. Godovič, cenjenega na 403 K 35 v. Najmanjši ponudek znaša 2689 K. — Dne 20. novembra t. l. bo pri okrajni sodnji na Vrhniki dražba zemljišča vlož. št. 242 kat. obč. Preser, cenjenega na 2130 K. Najmanjši ponudek znaša 1420 K.

Današnja seja deželnega zbora Kranjskega.

(XIV. seja.)

Ljubljana, 13. oktobra.

Dnevni red.

Prva točka današnjega dnevnega reda po obligatnem čitanju zapisnika in predsedniških naznanilih je: poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt zakona glede izpremembe občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano. Pripomnimo naj, da je to sicer prvo branje, ali dotična priloga menda še ni dotiskana, kajti poslanci priloge še nimajo, seveda ravno tako tudi poročevalci ne. Nato pride na vrsto drugo branje zakona o šolskem nadzorstvu, cela vrsta melioracijskih zadev, potem dr. Lampetov predlog o deželnem kulturnem svetu in zopet cela vrsta poročil o prošnjah za podpore. V cellem ima današnji dnevni red 26 točk.

Otvoritev seje.

Preseduje dež. glavar pl. Šuklje, na vladni klopi dež. predsednik baron Schwarz in grof Küngl, zapisnikar Uršič.

Začetek seje ob 11. uri 15 min.

Dež. glavar konstatira sklepčnost in otvori sejo. Zapisnik zadnje seje se prečita in odobri.

Dež. glavar naznani, da sta poslancina Mandelj in Dular odložila svoje mesto v odseku za deželna podjetja. Odredi, da se nadomestna izvolitev izvrši po končanem sporedu. Posl. Mandelj izjavi, da ostane toliko časa, da dokonča svoje poročilo o deželni banki.

Dež. glavar odgovarja na interpelacijo posl. Gangla, in poslancina Dularja, da so sicer tozadevni načrti že deloma izdelani, a vendar še ni bilo primerne časa, da se izvedejo.

Dež. glavar odgovarja, da je proračun že izdelan, a še ni pasiral deželnega odbora. To pa se zgodi še ta teden in potem se dostavi poslanecem.

Občinski red ljubljanski.

Dež. glavar hoče odkazati stvar ustavnemu odseku.

Posl. dr. Triller predlaga, da se stvar odloži z dnevnega reda, ker priloga še ni dotiskana, ali pa vsaj razdeljena ne.

Dež. glavar trdi, da je priloga že zdavnaj dotiskana in da se razdeli tekom seje, a končno vendar odloži predmet z dnevnega reda, ker zahtevajo narodno - napredni poslanci, da vendar vidijo prej predlogo in jo študirajo, predno se odkaže odseku.

Posl. dr. Triller pripomni, da naj se stvar eventualno pozneje postavi na dnevni red, ko dobe poslanci prilogo.

Šolsko nadzorstvo.

Debatu uvede poročevalec posl. Lavrenčič, ki kratko zavrne tudi, da je reforma bila nujno potrebna.

Kot prvi »contra« govornik govori Gangl. Pravi, da je sam član šolskega odbora in da se je več njegovih predlogov vpoštevalo. Ni torej proti načrtu v toliko, temveč obžaluje le, da ni prišel pred tem zakonskim načrtom v razpravo načrt zakona, ki naj uredi gnotne in pravne razmere učiteljstva. V naši kronovini se še vedno ne upošteva § 55. državnega zakona, ki določa, naj učiteljstvo dobiva take dohodke, da bo moglo vedno vršiti svojo dolžnost. Na Kranjskem pa je učiteljstvo navezano na postranski zaslužek. Krivdo na tem, da se to ni še upoštevalo, ima pred vsem država, ki za ljudsko šolstvo ni prevzela skoraj nobenih stroškov, komaj 2/10 in še to le za učiteljska in remuneracije šolskih nadzornikov.

Dne 22. septembra je prinesel »Slovenec« poročilo o zasedanju S. L. S., kjer je dr. Lampe izjavil, da bo stranka predložila zakone, ki bodo stali popolnoma na moderni demokratski podlagi. Ali ta obljuba se ne kaže izvedena v predležem načrtu.

O avtonomiji šolstva bomo mogli govoriti le tedaj, ko bo izvedena avtonomija naroda. Dotedaj bo pa le imela država glavni vpliv, ker bo nadzorstvo vedno le delovalo v prid države. Razne učiteljske organizacije so mnenja, da krajni šolski sveti tudi niso tako potrebni, kakor se trdi, saj so bili že velikokrat učiteljstvu le v škodo, in po tem tudi šoli. Seveda so častne izjeme. Za dobo ko so bili ustanovljeni so bili pač zelo primerni. V vseh takih zastopih bi morali imeti prvo besedo vendar strokovnjaki. Veliko funkcij krajnega šolskega sveta bi moral prevzeti deželni odbor, a odločevanje o samudah naj bi se prepustilo okrajnim učiteljskim konferencam.

Glede na ustavo krajnih šolskih svetov je poudarjati, da more biti tisti, ki bodo učitelji ljudstvu pred vsem sam neoporečni; če mora biti

učitelj tak, morajo biti tudi člani krajnega šolskega sveta. Odločno je vse učiteljstvo za odpravo krajnih šolskih nadzornikov, zlasti če se večkrat izvolijo možje, ki nimajo niti najmanjše sposobnosti za ta posel, in ki le ovirajo učiteljstvo. V vsakem slučaju, ko so bili krajni šolski nadzorniki pravi alfabeti. Tako bil v Izlah nadzornik neki upokojeni orožnik, ki je rad gledal v zatek in le tedaj prišel šolo nadzorovat, ko se ga je nekoliko navleklo in je ob neki taki priliki celo zaspe v šoli. Taki nadzorniki gotovo niso korist šolstvu.

Ako torej že morajo biti krajni šolski nadzorniki, naj se da nadzorstvo takim možem, ki imajo sposobnost zato, n. pr. upokojeni učitelji — strokovnjaki naj nadzira strokovnjaki — ali ti so ravno izključeni. Če so pa tu izključeni, morajo biti tembolj kot okrajni in deželni šolski nadzorniki.

Novi načrt določa, da imajo člani krajnega šolskega sveta pravico, da prihajajo v šolo, kadar hočejo, ali to ni koristno šolskemu pouku. Če prihajajo, naj prej naznanijo prihod, da ne bo motenja, kakor je to določeno za člane okrajnega šolskega sveta.

Učitelji, vsaj dotičnega razreda naj bi imeli pristop k sejam, kjer gre za šolske zadeve, ker so jim razmere gotovo najbolj znane.

Glede razpisa in oddaje služb pripominja, da se večkrat pripeti, da je samo en prosilec, a vendar ni bil službe, ker so iskali drugega. Zato naj se v takšnem slučaju odbije prošnje utemelji in doloži okrajnemu šolskemu svetu.

Izjavlja, da ne bo mogel glasovati o vseh tistih paragrafi, ki govorijo o krajnih šolskih nadzornikih.

Glede okrajnih šolskih svetov pravi, ki naj se terno-predlogi sestavljajo edino le po okrajnih šolskih svetih. Pri tem naj se pa ozira edino le na službeno starost in zmoglost. Uvede naj se javna kvalifikacija.

Imenovanja naj se izvršujejo v zbrani seji, tudi provizorična mesta naj se oddajajo tako.

Deželni šolski svet naj se ozira edino le na ternopredloge in ne imenuje oseb izven ternopredlogov.

Učiteljstvu naj se da prilika, da samo oddajo svoje zastopnike v deželni šolski svet, kakor jih pošilja v okrajni šolski svet.

Z ozirom na te stvari se je oglašil kot contra - govornik. Predlagal bo več izpreminjavalnih predlogov.

Šolstvo je merilo narodne kulturne sile in če se to šolstvo reformira naj se reformira tako, da bo kazalo visoko kulturno stopnjo naroda. (Odobravanje narodno - naprednih poslancev.)

Za njim govori poslanec Ravnikar, ki se je spraval pred vsem, sicer ne vemo natančno, kajti iz njegovega zlobudranja to ni bilo spoznati, na nasega poročevalca in kazal s prstom na galerijo, češ, da je tam gori oseba, ki piše kakor čifutski žurnalist na Dunaju. No, naš poročevalec zaradi te Ravnikarjeve modrosti ne bo pisal nič manj nepristransko kakor do sedaj.

Kvasil je na to Ravnikar nekaj o učiteljskih plačah, predbicaival narodnonapredni stranki, češ, da ni nikdar zboljšala učiteljskih plač (dr. Tavčar: dvakrat se je to zgodilo). Svefla toliko časa, da ga deželni glavar opozori, da naj neha, češ, da to ne spada k stvari. Mož je ves zmešan, kakor hitro mu dr. Tavčar pade v besedo, da bi bilo dobro, da bi bil državnozbornski poslanec, ker tako dobro govori. Dr. Tavčar je ves »obupan«, ko mu »govornik« pravi, da tudi dr. Tavčar ni govornik. (Dr. Triller: No, dr. Tavčar, zdaj si pa mrtev!) Končno predlaga resolucijo, da naj se reformirajo vsi šolski zakoni. — Za narodnonapredne poslance in poslušalce na galeriji je bil »govor« poslanca Ravniharja prav fleten špas.

Poslanec dr. Triller pravi, da zakonski načrt res nosi v vsem znak S. L. S. Je res tudi nekaj dobrega zrna v stvari, a pomešano je dobro zrnje v velik kup ljuške. Zato to vse ni sprejemljivo kot čisto žito. Vdila ideja celega načrta je, da mora biti pri šoli vedno odločilna občina. Čudno pa je, da je pri tem Ljubljana popolnoma eliminirana od šolskega nadzorstva, dasiravno žrtvuje velikanke svote za šolstvo, tudi za ono, ki prihaja v korist tudi ljudstvu na deželi. Koliko je žrtvovala za II. gimnazijo, koliko bo za obrtno šolo; poleg tega pa plača celo tretjino deželnih doklad.

To je glavni razlog, da bo govornikova stranka glasovala proti prehodu v specialno debato. Drugi povod pa je ta, da stoji stranka na stališču, da deželni zbor nima važnejše stvari, ki jo je predvsem treba rešiti, rešitev gnotnega vprašanja našega učiteljstva.

Stavil pa je to še v zadnjem trenutku, da se odvrne krivica, ki jo hočejo klerikalci prizadejati napredni Ljubljani s svojo maščevalno zak-

nodajo, primerne izpreminjevalne predloge. (Odobranje.)

Nato govori posl. Eger in pravi, da Nemci ne bodo glasovali za predlog, če se ne izpremini v njihovem smislu.

Poslanec dr. Šusteršič pravi, da njegova stranka ne smatra načrta za dognano in da bo upoštevala stvarno kritiko. Stvarno je utemeljena kritika dr. Trillerja v zadevi ljubljanskega mestnega šolskega sveta. Res bi bila ljubljanska občina pri tem načrtu prikrajšana, in zato bo stranka tudi pristala na primerne izpremembe.

Poročevalec polemizira z narodno-naprednimi poslanci in v nebesa povzdiguje »junake in junakinje« — Slomškarje in Slomškariče. Ker se ravno ne more spomniti vsega, mu deželni glavar pošlje listek, da mu ne zmanjka »štofa«.

Sprejme se na to predlog na prehod v specialno debato. Zanj glasujejo samo klerikali.

Deželni glavar odredi, da se bo vršila podrobna razprava v petih razdelkih.

Nato prekine sejo ob 1:15 pop. Seja se nadaljuje ob 3:15 pop.

Odgovor na interpelacije.

V današnji seji deželnega zbora je deželni glavar odgovoril na dve interpelaciji poslanca Gangla z dne 9. t. m., ki se tiče regulacije potoka Nikave in mesta Idrije ter ceste Idrija-Dole-Rovte. Glavar je dejal, da bo načrt regulacije Nikave kmalu gotov na podlagi tega glede regulacije mesta Idrije pa pravi, da se bo moral napraviti načrt mesta, kar je pa v prvi vrsti dolžnost mesta samega. Razgovor o cesti Idrija-Dole-Rovte pride danes v razpravo (25. točka).

Blamaža bivšega liberalca Ravnikarja.

Danes je prišlo v razpravo v dež. zboru kranjskem poročilo šolskega odseka glede načrta novega zakona o šolskem nadzorstvu. Kontra je govoril mirno, popolnoma stvarno in temeljito posl. E. Gangl, pro pa je govoril posl. Ravnikar! Njegov govor je bil nekaj groznega, da je bilo celo njegovo sedanje somišljenike sram. Najprej je Ravnikar grizel po naprednih poslancih, da ga je moral sam deželni glavar opominjati, kaj govori k stvari. Zaganjal se je tudi v »Učiti. Tovariša«, ki ga bo sedaj seveda takoj konec. Čula so se vprašanja, če se morda iz gospoda pro-governika oglašajo alkohol. To ga je seveda čisto zmedlo. Ni znal ne naprej, ne nazaj. Nazadnje je hotel prebrati neko resolucijo, pa je tudi ni mogel (Klic: Brati tudi ne znal!) in je končno ves izmučen in osramočen sedel. Torej popolna blamaža!

Drobne novice.

* Spomenik postavijo v Pragi češki prvoboriteljci Hani Kvapilovi.

* Hrvatske branilnice v Ameriki. »Prva hrvatska štedionica v Zagrebu« ustanovi v New Yorku, Pittsburghu in Chicagu svoje podružnice. V ta namen je poslalo ravnateljstvo v Združene države upravitelja podružnice »Prve hrvatske štedionice« na Reki, da zbere potrebne podatke.

* Latham o Berolinu. Znani farnoski aviatik Latham, ki se je udeležil zadnjih zrakoplovnih tekem v Berlinu, se je vrnil te dni zelo razočaran v Pariz. Odnosel si je iz Berlina zelo neprijetne utise in izjavil se je o berlinski gostoljubnosti jako neprijazno. Dejal je med drugim: »V Berlinu so nas izkoristili. V bodoče si premislim iti tja. V Frankfurtu se je še dalo prenašati, v Berlinu pa nam niso mogli odpustiti, da nismo Nemci. Razen Zeppelina ni za Berolince ničesar drugega na svetu. Vesel sem, da sem zopet na Francoskem, Berlin me ne vidi več.« — Te kritike si Berolinci najbrže ne bodo dali v okvir.

* Brez alkohola na severni tečaj. Ze prej so poudarjali potovalci, da mora arktični raziskovalec iz seznama svojih pijač črtati alkohol. Trditve potrjujejo sedaj zopet Cook in Peary. Peary je že pred začetkom svojega potovanja izjavil, da ta, kdor boče na sever, ne sme misliti na alkoholne pijače. In zdaj javlja neka danska korespondenca, da tudi Cook ni vzel seboj niti kapljice alkohola in se je celo odrekal kajenju.

Telefonska in brzojavna poročila.

Padee Bienerthovega kabineta.

Dunaj 13. oktobra. Bienerthovo ministristvo je padlo. Kakor barona Becka, tako so tudi Bienertha strmoglavili krščanski socialci. Bienerthovo ministristvo je bilo mrtvo v tistem trenutku, ko je baron Bienerth z ministri Hochenburgerjem, Schreinerjem in Stürgkhom Nemcem obljubil, da bo zakonske načrte o proglasitvi nemščine kot edinega uradnega jezika v nemških alpskih deželah predložil vladarjevi sankciji. Češka ministra dr. Braf in dr. Začek sta izjavila, da se ne udeležita prihodnje sobote ministrskega sveta, ki bi se imel pečati o imenovanjih zakonskih načrtih, ter sta podala svojo demisijo. S tem je prisiljeno vse ministristvo, da poda svojo ostavko.

Izgorela katoliška cerkev.

Mitrovia 13. oktobra. V Peči je izgorela tamošnja katoliška cerkev. Splošno se trdi, da so jo po višem nalogu zapalili sami menihi, da bi s tem dokazali, da vladajo v sandžaku vojvopazar neurejene razmere, ki bi naj dale Avstriji znova povod zasesti sandžak.

Med popl.

Skoplje 13. oktobra. Med grškim popom Atanasom in arnavskim popom Vasiljem v vasi Negovan je prišlo do prepira radi tega, kateri izmed njih bo imel večernice. Atanas je prvi stopil pred altar, to je Arnavta Vasilja tako razjezilo, da je hitel za njim ter ga pred altarjem ubil.

Ogromna dedščina.

London 13. oktobra. Miliarder Harriman je zapustil svoji ženi 1 milijardo 1 milijon 325.000 dolarjev, vsakemu izmed svojih otrok 30 milijonov, svojim sorodnikom pa 15 milijonov dolarjev. Dedinski davek bo znašal 15 milijonov.

Atentat na cesarja?

Dunaj 13. oktobra. »Extrablatt« javlja v svoji večerni izdaji, da je neki neznanec vrzel danes v smeri proti kočiji, v kateri je sedel cesar, kovinasto puščico. Moža so prijeli. Izkazalo se je, da je bil popolnoma pijan in da je bila puščica prazna.

Kaj bosta storila poljska ministra?

Dunaj 13. oktobra. V političnih krogih pričakujejo z veliko napetostjo, kaj bosta storila vspricho demisije svojih čeških kolegov poljska ministra dr. Dulemba in vitez Bilinski. Dobro poučeni politiki izražajo bojazn, da se poljska ministra ne bosta izrazila solidarna s svojima češkima tovarišema.

Minister dr. Začek.

Dunaj 13. oktobra. Češki minister - rojak dr. Začek se je danes opoldne napotil v Brno, od koder se vrne šele v soboto, da se udeleži ministrske seje, ki bo zanj zadnja.

Poljedeljski minister dr. Braf.

Dunaj 13. oktobra. Poljedeljski minister dr. Braf se takoj po svoji demisiji preseli v Prago, kjer bo nadaljeval svoja predavanja o narodnem gospodarstvu na češkem vseučilišču.

Kakšna bo nova vlada?

Dunaj 13. oktobra. V dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo cesar sestavo novega ministristva zopet poveril baronu Bienerthu in sicer z nalogom, da sprejme v ta kabinet same parlamentarne. Ako bi se Bienerth ne posrečilo sestaviti parlamentarnega kabineta, bo cesar imenoval ne-parlamentarne ministre z Bienerthom na čelu. To ministristvo bo vladalo brez parlamenta in brez § 14, bo torej odkrito absolutistično.

Jezikovni načrt v nižjeavstrijskem deželnem zboru.

Dunaj 13. oktobra. Deželni zbor bo v zakonskem načrtu glede proglasitve nemščine kot edinega uradnega jezika na Nižje Avstrijskem razpravljaj šele v jutrišnji seji.

Odrpito pismo

visokorodnemu gospodu Francu plem. Sukijetu, deželnemu glavarju v Ljubljani.

Leta 1896. sem Vam poslal več spisov s prošnjo, da kot državni poslanec izvolite posredovati v neki moji zadevi.

Več mesecev ste imeli spise, ki sem Vam potem pisal, kaj se je jutrišnji dan pred 13 leti zgodilo, ste hitro poslali spise nazaj, a najvažnejši akt ste si pa pridržali — prilastili! Urgiral sem ga, a pisali ste, da mislite, da ste dotični spis vrnili in pristavili ste, da na tozadevna pisma ne daste več odgovora! Da, jako kunočno! Res Vam nisem pisal, ali telegrafiral sem Vam na Dunaj in v Novo mesto vsaj sedemkrat, ter zahteval omenjeni spis poštneopovratno. Ali molčali ste kakor grob. Morate že vedeti, zakaj. —

Ker pa jaz dotični akt v originalu, čigar prepisa ne morem nikakor več dobiti, nujno potrebujem in ker sem zaradi izgube tistega po Vaši krivdi, hotoma ali nehotoma — imel veliko škodo itd., zato Vas pozivljem — plemeniti gospod — javnim potom, da mi dotični spis vrnete tekom 3 dni.

Ljubljana, 13. oktobra 1909.

M. E. Ivanetizh.

Odrpito pismo

blagorodnemu gosp. Evgenju Jarcu, deželnemu odorniku v Ljubljani.

Pred štirimi leti sem vložil prošnjo na deželni zbor, da se mi izplača penzija začasne upokojitve od 1. aprila 1895. do 1. novembra 1897. Ta prošnja leži nerešena. Zato sem 16. julija 1909 vložil na deželni odbor novo prošnjo v tem oziru.

Ko ste preštudirali stvar, ste mislili: tukaj bo treba šteti denar, a treba denar drugim in odbili ste mojo prošnjo brevi manu dd. 23. julija 1909 št. 11636 s pripomnjo, »da deželni odbor ni kompetenten, v notranji zadevi kaj ukreniti.« Za dež. glavarja Lampe m. p.

Ko ste se z dopusta vrnili, pojasnil sem vso stvar in jasno Vam je bilo in rekli ste, da mi pripada penzija za ta čas, ker sem odpravno vso plačal nazaj. Rekli ste, da naj vložim še eno prošnjo, katero sem začetkom septembra, tisti dan, ko sem bil pri Vas, tudi vložil. Šla je vloga na deželni šolski svet, da se isti izjavi o njej. In izjavil se je. Sicer je pustil vitez referentu nedolžno veselje, ki misli, da, ko je deželni šolski svet pri moji začasni upokojitvi 1. 1895. naštel samo 5 let, a 5 let pozneje pri stalni upokojitvi 1. 1900 pa 21 službenih let, je prvi račun pravi, ne pa drugi; da bi bil odlok ministristva »rechtskräftig«, je izključeno, ker je deželni šolski svet sam podrl in razveljavil prejšnji svoj odlok, ker sem pri seji priznalo odpravno moral vsled drugega odloka deželnega šolskega sveta zopet nazaj plačati.

Sicer pa pristavlja deželni šolski svet v izvestju na deželni odbor, da nima nič zoper to, ako se pod kakim drugim naslovom izplača penzija. Gotovo se je sam dosti prepričal, da je bila krivda in pomota drugje, ne pri meni.

Včeraj sem bil zopet pri Vas, mislim desetkrat in Vas prosil, da vendar že enkrat rešite mojo zadevo, na katero vsled Vaše krivde že tukaj v Ljubljani čakam 3 mesece. A rekli ste, da je treba še preštudirati spise!

Vprašam Vas, ali Vam ni jasna dovolj cela stvar, ki jo le hotoma zavlacujete? Vi vendar veste, da je bilo štetje mojih službenih let leta 1900 pravilno, leta 1895. pa krivo, in sedaj, ko sem deželi vso odpravno nazaj plačal, je tudi ista kompetentna, mi penzijo izplačati, katera bi se mi bila morala že pred 12 leti izplačati!

Čakam še tri dni na odlok v Ljubljani.

Ljubljana, 13. oktobra 1909.

M. E. Ivanetizh.

Poslano. *)

Starši in varuhi vajencev.

Ker nameravajo zopet nekateri podjetniki in mojstri **zjutraj** obdržati vajence v delavnicah, **pozivljamo Vas**, da svoje sinove in varovance **obdržite doma in jih ob 8. zjutraj pošljete v šolo** in s tem preprečite manevar gg. podjetnikov in mojstrov. Vaši sinovi potrebujejo teoretične izobrazbe in **le dnevni pouk lahko nudi uspehe** ali večerni pouk obrtno nadaljevalne šole je brez vsakega uspeha za vajence. 3839

Zveza mladinskih delavcev avstrijskih.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

MASS-ovane osemce zaravna. večno večja povpraševanja po „Moll-ovem fram-cockem šganju in soli“ dokazujejo uspešni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot bolester utečujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po **K 1-00**. Po poštnem povzetju razpošilja to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na Dunaju, Tuchlauben 6. V zalogah po deželi je izrecno zahtevati Moll-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 4 8

Priporočamo našim rodbinam
kolinsko cikorijo.

Dr. J. Z., zobozdravnik, Moravska Ostrava. Natančno in temeljito sem preizkusil Vašo ustno vodo in Vaš zobni prašek, ki ju že dolgo rabim sam kakor tudi moji bolniki, zato Vam z veseljem izražam svoje mnenje: Ustni vod in zobni prašek se nahajata veliko, toda v resnici dobrih je zelo malo. Bolniki naj se torej poslužujejo le onega sredstva, o katerem je preizkušnja in večletna raba izpričala, da je v resnici dobro. In to je: **Seydlitz**.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las

deluje najbolje priznana
Tanne-chinin tinktura za lase

katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las. 1 steklenica z navodom 1 krona. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mlj, medicinski. vin, specialitet, najfinjših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka v Ljubljani Rešjeva cesta št. 1.

poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubil. mostu. 19

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Učenki Slavica Rainer in Angelica Aman nabrali na v to svrhu prirejeni otroški veselici K 6 z geslom: Kjer se zabava slovanski rod naj zve zato Ciri!, Metod! — Darovali so za kupno potrdilo po posredovanju g. Lov. Šarca gg. Črnegoj, F. Jerc iz Črnevasi ter g. Mole vsak po K 10 skupno K 30. G. B. P. Lakner, urednik „Glas Naroda“ v New Yorku K 1. — Skupaj K 37. — Ziveli in srčna hvala!

Na naj preprostejši način je danes mogoče — brez mesa — pripraviti krožnik gotove goveje juhe najboljše kakovosti: Treba je le „Maggijevo kocko za govejo juho“ z vrelo vodo politi! Vsaka kocka stane le 6 vinarjev in da en krožnik (1/2 litra) gotove goveje juhe. Pri nakupu pazite na ime „Maggi“ in na varstveno znamko: „zvezda s križcem.“ Druge kocke niso Maggijeve.

Zahvala.

„Klubu slov. naprednih akademikov“ v Celju je darovala velenjena gospa Olga dr. Kapusova v Gradcu krasno zbirko juridičnih knjig, za kar se njej odbor tem potom najiskrenejše zahvaljuje.

Združeni ključavničarski mojstri v Ljubljani

sprejmejo

več mladih delavcev

ki se poznejši čas lahko tudi priučijo istega rokodelstva, proti primerni plači.

Zadruga ključavničarjev v Ljubljani

Poljanska cesta št. 26.

Žitne cene v Ljubimpeš

Dne 13. oktobra 1909.

Termin.

Pršenica	za oktober 1909	za 50 kg	K 14 78
„	„	„	„
Rž	„	za 50 kg	K 14 40
„	„	„	„
Koruza	„	za 50 kg	K 9 88
„	„	„	„
Oves	„	za 50 kg	K 6 97
„	„	„	„

Efektiv.

10 vin. višje.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2. Srednji značilni tlak 736-0 mm.

Oktober	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
12.	2. pop.	739.6	15.0	sl. sj. z. j. z. h. d.	oblačno
13.	7. zj.	740.2	12.4	sl. sv. z. h. d.	„

Srednja včerašnja temperatura 12-9° norm. 11-1°. Padavina v 24 urah 0-0 mm.

Skoro nov

pianino
se ceno proda na Marije Terezije cesti št. 26, I. nadstropje. 3838

2 hiši

ena dvonadstropna v Gorici, zraven državnega kolodvora, in ena v bližini Ljubljane, primerna za vsako kupčijo, se prodasta pod ugodnimi pogoji.

Ponudbe pod „L. Tomazič“ v Spodnji Šiški. 3836

Čudovito!

4 pari čevljev samo 8 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo delo, so mi naročili, da 5000 parov čevljev daleč po izdelovalno ceno spravim v denar in zato dobavim vsakomur 4 pare čevljev, usnje, za 8 K, in sicer: 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove, rjave ali črne, velikost po številki. Po povzetju jih pošilja

L. Ausubel, Krakov.

Zamena dovoljena, tudi denar nazaj, riziko torej popolnoma izključeno. 3828

Prodasta se

2 hiši

na zelo prometnem kraju. V eni je trgovina s specerijskim blagom, kramarija, gostilna (z mizami jedili) in žganjarna. Obstoji že čez 50 let. Nahaja se tudi tobakarna, ki obstoji čez 20 let. Vse leži blizu župne cerkve. 3817

Kdor želi kupiti, dobi pojasnila pri A. Bučarju na Vrhniki.

Pravkar je izšel

ljudski roman:

Zadnji rodovine Benalja

Dobi se

v „Narodni knjigarni“

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Cena 1-50 kron, s pošto 1-70 kron.

Prav imate

Samo prave z imenom MAGGI in z varstveno znamko; zvezda s križcem.

ako zahtevate pri Vašem trgovcu izrecno

MAGGI JEVE

kocke po 6 h

kajti te

so najboljše!

Slovenske trgovine v Ljubljani.

Čevljarne:

„Združeni čevljarji“
trgovina s čevlji za gospode, dame in otroke,
Wolfsove ulice šte. 14.

Gostilne, restavracije:

Avguštin Zajec
restavracija,
Sodnijske ulice šte. 6.

Galanterijsko blago:

A. Skulj
trgovina s papirjem,
Poljanska cesta šte. 12.

Knjigarne:

Narodna knjigarna
Zaloga papirja, šolskih in drugih knjig
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 7.

Ivan Vrečko
trgovina s papirjem in galant. blagom,
Sv. Petra cesta šte. 31.

Knjigoveznice:

Knjigovoznica
Katol. tiskovnega društva
Kopitarjeve ulice, II. nadstropje.

Lekarne:

M. Ph. Josip Čizmar
lekarna „pri Zlatem orlu“,
Jurčičev trg.

Lekarna Leustek
„pri Mariji pomagaj“,
Resljeva cesta, (poleg jubilejn. mosta).

Lekarna Trnkoczy
Ljubljana
Mestni trg (poleg rotovža).

Manufakturno blago:

Janko Češnik
„pri Češniku“
trgovina s manufakturnim blagom
Štritarjeve ulice Ljubljana Lingarjeve ulice.

J. Kostevc
modna trgovina, Ljubljana, Sv. Petra
cesta šte. 4.

Lenasi & Gerkman
trgovina s sukninim blagom,
Štritarjeve (Špitalske) ulice.

J. Lozar
manufakturna trgovina
Mestni trg šte. 7.

„pri Cirilu in Metodu“
(lastnik Ivan Miklavc)
Lingarjeve ulice šte. 1.

A. & E. Skaberne
trgovina s manufakturnim blagom
na debelo in drobno,
Mestni trg šte. 10.

Franc Ksav. Souvan
manufakturna trgovina na debelo,
Francovo nabrežje.

Franc Ksav. Souvan
manufakturni trgovini na drobno,
Mestni trg, nasproti mest. magistrata.

Franc Souvan, sin
manufakturna trgovina na drobno,
Mestni trg 22, stara Souvanova hiša.

Franc Souvan, sin
manufakturna trgovina na debelo,
Mestni trg šte. 23.

Feliks Urbanc
manufakturna trgovina na debelo in
na drobno
Vogal Miklošičeve in Sv. Petra ceste.

Feliks Urbanc
trgovina s manufakturnim blagom
Pod Trančo šte. 2.

Modno in meš. blago:

Matej Orehek
trgovina s mešanim blagom,
zaloga modernih oblik,
Kolodvorske ulice šte. 26.

Josipina Podkrajšek
modna trgovina,
Jurčičev trg.

E. Skušek
modna trgovina za gospode,
Mestni trg šte. 19.

A. Šinkovic dediči
modna trgovina,
Mestni trg šte. 19.

Katinka Widmayer
trgovina s vsakovrstnim blagom za otroke
dame in gospode, pri „Solcu“ sa vodo.

Peki:

Avgušt Jenko
pekovski mojster,
Marija Teresija cesta šte. 7.

Perilo:

Marija Alešovec
perilo za gospode in dame, opreme,
učilišče za šivanje perila,
Poljanska cesta šte. 22.

Anton Šarc

velika zaloga platna, šifona, namiznega perila,
brisalk, žepnih rut, švicarskega vezanja itd.
Sv. Petra cesta šte. 8

Anton Šarc

lastna šivalnica z elektr. obratom, izdelovanje
raznega perila za dame, gospode in otroke.
Opreme za neveste. Sv. Petra cesta šte. 8.

Posojilnice:

Kmetiska posojilnica
ljublanske okolice, sprejema hranilne vloge
in daje posojila, Dunajska cesta šte. 17.

Obrtno pomožno društvo
r. z. o. z. Judovske ulice,
sprejema hranilne vloge in daje posojila.

Slaščičarne:

Rudolf Bischof
slašičarna,
Židovske ulice šte. 8.

Jakob Zalaznik
slašičarna, kavarna in pekarija,
Stari trg šte. 21.

Špecerijsko blago:

Josip Boltar
trgovina s mešanim blagom,
Florijanske ulice šte. 17.

Štefan Mencinger
trgovina s špecerijskim, delikatesnim
in mešanim blagom,
Martinova cesta šte. 18.

T. Mencinger
trgovina s špecerijskim blagom in delikatesami,
Sv. Petra cesta šte. 37 in 42.

Urarji in zlatarji:

Milko Krapeš
urar in trgovec z zlatino in srebrnino
Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3

Usnje:

Fran Mally
trgovina z usnjem
Resljeva cesta šte. 2.

Josip Seunig
zaloga vsakovrstnega usnja in čevljarskih
potrebščin na debelo in drobno,
Prešernove ulice.

Vezenine itd.:

Toni Jager
trgovina ročnih del
Židovske ulice šte. 5.

F. Meršol

trgovina s drobnim in modnim blagom,
vezenine, ročna dela, predtiskarija,
Mestni trg šte. 18.

Vrtnarji:

Anton Bajec
ovetlični salon pod Trančo,
vrtarija Karlovska cesta šte. 2.

Zastopstva:

Jakob Bončar
zastopnik in zaloga valjčnega mlina
Vinko Majdiča v Kranju,
Vegove ulice šte. 6.

Jakob Bončar
zastopnik in zaloga valjčnega mlina
Peter Majdiča v Jaršah,
Vegove ulice šte. 6.

Železninske trgovine:

Valentin Golob
trgovina s železnino in kuhinjskimi
predmeti, Mestni trg šte. 10.

Ključavničarji:

Jos. Rebek
ključavničarski mojster,
Francovo nabrežje šte. 9.

Slikarji:

Filip Pristou
slikar posebno le za napise in grbe,
Prešernove ulice šte. 50.

Razne trgovine:

Ivan N. Adamič
prva kranjska vrvarna in trgovina konopnine,
Sv. Petra cesta šte. 33.

M. Drenik Kongresni trg
sokolske potrebščin, izdelovanje in vezenje
sastav, kakon vsakovrstne druge vezenine itd.

M. Franzl

mehanično pletenje na stroj,
Privoz šte. 10.

Brata Hlavka
izdelovatelj kirurških in otrobičnih
predmetov in bandaž, Prešernove ulice.

G. F. Jurásek

uglaševalec glasovirjev,
Sv. Petra cesta šte. 62 a I.

Fran Kollmann

zaloga porcelana in steklenine
Mestni trg.

Lavrenčič & Domicelj
nasl. Karel Meglič
kitna trgovina, Dunajska cesta šte. 32.

Fr. Mally & dr.

parna opekarna
Resljeva cesta šte. 2.

Fr. Ševčik

puškar in trgovec s orožjem,
Židovske ulice šte. 8.

Josip Škerlj

spedijsko podjetje
Dunajska cest šte. 29.

Jos. Škerlj

prevoz pohištva,
Dunajska cesta šte. 29.

Josip Vidmar

zaloga dežnikov in solčnikov
Pred škofo št. 19. Prešernove ulice šte. 4
Stari trg šte. 4.

Fr. Parkelj

plakater, reklamno podjetje in snajenje sta-
novanj in okenj,
Selenburgova ulica šte. 6.

Prva jugoslovanska trgovina drož

Josip Košmerl
Ljubljana, priporoča svoje izborne drože
(kvas).

Slovenski elektrotehnik

Fr. Sax

Ljubljana, Građišče 17.

Uvaja vsakojake elektrosignalne
naprave, kot zvonila, telefone,
elekt. hišne avtomate za blagajne in
navadna vrata, preskuševanje
strelodvodov, nasvete za njih popravilo,
oziroma oskrbi popravilo in novouredbi.

Izven Ljubljane se priporoča za
uvedanje jako točnih
elekt. naprav za luč in moč.

Na razpolago dobro in zanes-
ljivo blago.

Pokličite me, ako je Vaš električni
obrat moten. 27950

Na debelo in drobno po niskih
cenah priporočam svojo bogato
zalogo

trgovino

z galanterijskim in vseh
vrst kramarskim blagom
in pleteninami.

Devocionalije

in vse vrste blago za božja leta.
Tvarniška zaloga kranj. glavnih.

Anton Skof

Ernest Jovančičev naslednik
Dunajska c. v hiši gostilne „št. 6“

Sobnoslikarska in pleskarska trgovina

Speletič & Remžgar

Rimska cesta št. 16 v Ljubljani

se priporočata slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča
dela v Ljubljani kakor na deželi.

Delo solidno! 1296 Cene primerne!

Št. 15.112.

3781

Razpis ustanov.

Na podlagi deželnozborskega sklepa X. seje z dne 28. septembra 1909
razpisuje podpisani deželni odbor

pet ustanov za slušatelje medicine

v znesku letnih **700 kron** (sedem sto kron) s pripomnjo, da se štipendistom
plačajo tudi takse za rigorozo.

Pravico do teh ustanov imajo dijaki, rojeni na Kranjskem, ki se zave-
žejo z reverzom, da bodo vsaj tri leta služili v deželni bolnici kot sekundarji.

Prednost imajo tisti, ki se nadalje še zavežejo, da bodo izstopivši iz
bolniške prakse služili vsaj 10 let kot okrožni zdravniki na Kranjskem.

Tozadevne s krstnim listom in izpričevali o dosedanjih študijah oprem-
ljene prošnje je vložiti pri podpisnem deželnem odboru

na dalje do 25. oktobra t. l.

Deželni odbor na Kranjskem,
v Ljubljani, dne 7. oktobra 1909.

Zastonj

dobite vzorce najmodernejših angleških, francoskih in avstrijskih izdelkov
vseh vrst damskega sukna, ševitov in drugega volnatega blaga, za
kostume, obleke, krila in bluze. Takisto vzorce barhentov in flanel veelepe
izvršitve. Nadalje vzorce platna, postelnega blaga, gradla, šifona in
namiznega blaga za opreme. **Samo izvrstno blago**
velikanske izbire. Cenovnik na zahtevo. Pri naročilu vzorcev naj se
navede natančen naslov in željeni predmeti.

.. Največja modna vsetržnica in razpošiljalnica modnega blaga ..

Komenda Janda & Cie.

Nikolsburg, Mistké náměstí 13, Moravsko. 3477

Št. 29421.

3810

Razglas.

V smislu §§ 3. in 6. ministrskega ukaza z dne 23. aprila 1898 drž.
zak. št. 56 in § 3. ministrskega ukaza z dne 22. avgusta 1908 drž. zak. št. 181
se javno naznanja, da bodo

**volilski imeniki za volitev prisednikov in namestnikov
obrnega in priziv. sodišča razgrnjeni vsakomur na vpogled
od vstetega 11. do vstetega 24. oktobra 1909 v posvetovalnici mestnega magistrata.**

V tem roku je podati reklamacije zoper volilske imenike pri mestnem
magistratu. Reklamacije se smejo nanašati na to, da se ni oziralo na lastno
volilno pravico reklamantov ali pa na vsprejete druge osebe, ki nimajo volilne
pravice ter morajo biti v prvem slučaju opremljene s pripomočki in listinami,
ki služijo v presojo pravnega vzroka reklamacije.

Vpogledati se smejo volilski imeniki le med uradnimi urami to je od
8. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 9. oktobra 1909.

Županov namestnik:

Vončina I. r.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvoček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7-03 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak (čez
Podrožico), Celovec.

7-25 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

9-26 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesen-
ice, Beljak, (čez Podrožico), Celovec, Prago,
Draždane, Berlin.

11-40 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čez
Podrožico), Celovec.

1-32 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3-28 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čez
Podrožico), Celovec.

6-23 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, (čez Podrožico),
Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7-40 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

9-07 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice,
Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, drž. žel.,
Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, juž. žel., (čez
Podrožico), Prago, Draždane, Berlin.

9-43 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Jesenice,
Trbič, Gorica, drž. žel., Trst, c. kr. drž.
žel., (od 30. maja le ob nedeljah in praz-
nikih na progi Ljubljana juž. žel.-Trbič, od
1. julija na progi Ljubljana juž. žel. —
Jesenice vsak dan).

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7-28 zjutraj: Osebn. vlak v Kamnik.

9-08 popoldne: Osebn. vlak v Kamnik.

7-40 zvečer: Osebn. vlak v Kamnik.

10-50 ponoči: Osebn. vlak v Kamnik.
(Le ob nedeljah in praznikih).

Prihod v Ljubljano (južne železnice)

7-12 zjutraj: Osebn. vlak iz Berlina, Draždan,
Prago, Beljaka, juž. žel., Trbiča, Jesenic,
Gorice, Trsta, Trbiča.

8-52 zjutraj: Osebn. vlak iz Kočevja, Straža-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-23 popoldne: Osebn. vlak iz Berlina,
Draždan, Prago, Celovca, Beljaka, juž. žel.,
čez Podrožico in Trbič, Gorice, drž. žel.,
Jesenice, Trbiča.

2-58 popoldne: Osebn. vlak iz Kočevja,
Straža-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

4-15 popoldne: Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiča, Celovca, Beljaka, (čez Podro-
žico), Gorice, drž. žel., Trsta c. kr. drž.
žel., Jesenic, Trbiča.

6-40 zvečer: Osebn. vlak iz Berlina, Draž-
dan, Prago, Celovca, Beljaka, (čez Podro-
žico), Jesenic.

8-42 zvečer: Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiča, Celovca, Beljaka (čez Podro-
žico), Trsta, c. kr. drž. žel., Gorice, drž.
žel., Jesenic, Trbiča.

9-07 zvečer: Osebn. vlak iz Kočevja, Straža-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-08 ponoči: Osebn. vlak iz Trbiča, Celovca,
Beljaka (čez Podrožico), Trsta, c. kr. drž.
žel., Gorice, drž. žel., Jesenic.

Prihod v Ljubljano (državne železnice)

9-46 zjutraj: Osebn. vlak iz Kamnika.

10-59 popoldne: Osebn. vlak iz Kamnika.

9-40 zvečer: Osebn. vlak iz Kamnika.

9-55 zvečer: Osebn. vlak iz Kamnika.
(Le ob nedeljah in praznikih).

Cel. prihoda in odhoda so navedeni v srednjem
evropskem času.

G. kr. državne-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Modni salon
F. JUST-MASCHKE
 Ljubljana, Židovska ulica št. 3, Ljubljana
 priporoča po najnižji ceni ravno kar dole najnovejšo
 dunajske in pariške **modele** **športnih klobukov, čepic i. t. d.**
 za dame in deklice. **Žalni klobuki vedno na razpolago.**
 Popravila in naročila točno in vestno.

Podjetje betonskih stavb
Bratje Seravalli & Pontello
 Slomškove ulice št. 19, Ljubljana.
Kiparstvo in tvornica umetnega kamna.
 Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izvrševanje cementnih cevi, stopnic, postamentov, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tlakanje teras, vodometov, korit in vodovodnih mušjev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz mavca za stene in stropne. — Zaloge kameninastega blaga in šamotne opeke. Vsa dela so soljano in strokovnjaško izvedena. Cena najnižja. Jamstvo. Zastopnik svodov patent „Thru!“.

Slovenska trdka čevljev
 domačega in tvorniškega izdelka
MATEJ OBLAK
 čevljarski mojster
 Kongresni trg št. 6 v Ljubljani
 se slavnemu občinstvu priporoča.
 Po meri naročena dela se najsolidneje izvršujejo v lastni delavnici.

Naznanilo preselitve.
 Slavnemu občinstvu si usojam vljudo naznaniti, da sem preselil svoj
brivski in frizerski obrt
 v hišo na Sv. Petra cesti 32
 poleg kavarne „Avstrija“.
 Salon za dame s posebnim vvhodom in separiranimi oddelki. Poleg umivanja glav, vsakovrstno friziranje in barvanje las, priporočam svoj gorki in mrzli zdravniško priporočeni sušilni aparat. Izvršujejo se vsa lasna dela. Vpletke (kite) striženih in zmešanih las v veliki izbiri.
 Z vsem spoštovanjem se priporoča
M. Podkrajšek
 frizer za gospode in dame, Sv. Petra cesta št. 32.

Krasne
klobuke za dame
 po znano najnižjih cenah, priporoča
modni salon A. Vivod-Mozetič
 Ljubljana, Stari trg 21.
 Klobuke sprejemam v popravilo. Zunanja naročila izvršujem točno.
Žalni klobuki vedno v zalogi.

MOTORJE

 najboljšega sistema, železne blagajne, stavb. potrebnice, mline in stiskalnice za grozdje in sadje in vse druge železnine dobavlja po najnižjih cenah
 slovenska veletrgovina z železnino
Fr. Stupica
 v Ljubljani, Marije Terezije cesta 1.

Krasne
BLUZE
 največja izbira v svili in drugem modnem blagu tudi po meri.
Vsakovrstna krila, perilo in otroške obleke
 priporoča po najnižjih cenah
M. KRISTOFIČ
 por. dužar
 STARI TRG št. 28.

Hotel
 na prometnem kraju, z velikim prometom, ki se lahko dokaže, se prodaja radi posebnih razmer. Potreben kapital 10.000 do 20.000 kron.
 Kupci naj pošljejo svoje naslove na uprav. »Slov. Naroda«.

Modni salon
 Častitim damam priporoča
: klobuke :
 le najfinejšega okusa
Jda Škof - Vanek
 :: Pod Trnovo. ::
 Žalni klobuki vedno pripravljeni. Tako tudi venci s trakovi in razne cvečice, doma izgotovljene.

Pristni kranjski lanenooljnati firnež
Oljate barve
 v posodah po 1/2, 1 kg kakor tudi v večjih posodah.
Fasadne barve
 za hiše, po vzorcih.
Slikarski vzorci
 in papir za vzorce.
Čaki
 pristni angleški za vozove, za pohištva in za pode.
Steklarski klej
 (hit) priznana in strokovno preizkušena najboljša.
Karbolinej prve vrste
Mavec (gips)
 za podobarje in za stavbe.
Čopiči
 domačega izdelka za zidarje in za vsako obrt priporoča
Adolf Hauptmann
 v Ljubljani.
 Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in steklastih klobukov.
 Zahtevajte cenike!

Atelije „Viktor“
 fotografski umetni zavod
 Beethovenove ulice št. 7.

Privatna plesna šola.
35letnica.
 Čast imam naznanjati slavnemu občinstvu, da bodem letos, kakor sem imel prejšnja leta, otvoril plesni tečaj za gospične in gospode iz boljših slovenskih rodbin v mali dvorani hotela „Union“. Otvoril bodem tudi tečaj za otroke. Poučujem tudi v privatnih društvih, kolegijah in hišah po zahtevi posameznikov ali v večji skupini.
Eleganca! Estetika!
 Vprašuje in vpisuje se od 11. do 12. dopoldne in od 2. do 4. popoldne v hotelu pri „Slonu“, soba št. 73.
 Z odličnim spoštovanjem
Giulio Morterra, avt. plesni učitelj.

Krasne damske klobuke
 kakor tudi za deklice in otroke,
 najnovejše mode, v največji izbiri,
 po zelo ugodnih cenah
 priporoča
Modni salon P. Magdič
 Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Pozor kolesarji!
 Edino zastopstvo za Kranjsko za prava
Puchova kolesa
 Puch-„Special“ K 150
 „Curier“-kolo K 115
 Najboljše pnevmatike Reithofferjeve
 Najboljši šivalni stroji od 66 K naprej.
 Za prekupevalce ista cena, kakor v tovarni.
 Ker prodajam brez potnikov, vsled tega blago veliko ceneje.
 Ceniki zastoj in poštne prosti.
 Z odličnim spoštovanjem
Fr. Čuden
 urar in trgovec v Ljubljani.

O. Bernatovič
„Angleško skladišče oblek“
 Ljubljana
 Mestni trg št. 5
Velikanska zaloga najnovejše konfekcije
 za dame, gospode, deklice, dečke in otroke.
Čez 30.000 svežih komadov.
 Čudovito nizke cene, kakor vobče priznane.